

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра туризму та рекреації

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку»

Студентки 2 курсу, 9м групи,
освітнього ступеня «магістр»,
спеціальності 242 «Туризм»,
спеціалізації «Міжнародний
туристичний бізнес»

Андрієвська
Ольга
Вячеславівна

_____ *підпис студента*

Науковий керівник
Професор,
Доктор географічних наук

_____ *підпис керівника*

Гладкий
Олександр
Віталійович

Гарант освітньої програми
Професор,
Доктор економічних наук

_____ *підпис гаранта*

Михайліченко
Ганна
Іванівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу

Кафедра туризму та рекреації

Освітній ступінь «магістр»

Спеціальність 242 «Туризм»

Спеціалізація «Міжнародний туристичний бізнес»

Затверджую

Зав. кафедри

Т. І. Ткаченко

« _____ » _____ 202__ р.

Завдання**на випускню кваліфікаційну роботу студентці****Андрієвській Ользі Вячеславівній**

*(прізвище, ім'я, по батькові)****1. Тема випускної кваліфікаційної роботи:****«Просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку»**Затверджена наказом КНТЕУ від «29» грудня 2020 р. № 3953****2. Строк здачі студентом закінченої роботи:*** 19.11.2021 р.***3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:****Мета роботи: дослідження стратегії проектування туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський для просування на міжнародному ринку.**Об'єкт дослідження: процес просування туристичного продукту культурного туризму.**Предмет дослідження: теоретичні і методологічні основи продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський в просуванні на міжнародному ринку.*

4. Консультанти по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано
1	Гладкий О.В	01.02.2021	30.04.2021
2	Гладкий О.В	01.05.2021	10.10.2021
3	Гладкий О.В	11.10.2021	31.10.2021

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади просування продукту культурного туризму міста кам'янець-подільський

1.1 Сутність та основна характеристика культурного туризму міста

1.2 Особливості формування та реалізації культурного туризму міста на міжнародному ринку

1.3. Методика і методи просування продукту культурного туризму міст на міжнародному ринку

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Передумови формування та стратегії просування продукту культурного туризму міста кам'янець-подільський на міжнародному ринку

2.1 Туристичний потенціал культурного туризму міста Кам'янець-Подільський

2.2. Природні, історичні, трудові ресурсні, екологічні передумови і фактори просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський

2.3 Аналіз ринку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та основні стейкхолдери проектів його туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму

Висновки до розділу 2

Розділ 3. Проект туристичного продукту культурного туризму міста кам'янець-подільський на міжнародному ринку

3.1 Особливості розробки туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський

3.2 Перспективи реалізації проекту туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку

3.3. Прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку

Висновки до розділу 3

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи:

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Вибір і затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	01.09.2020-29.12.2020	01.09.2020-29.12.2020
2.	Оформлення і затвердження завдання на роботу	30.12.2020-31.01.2021	30.12.2020-31.01.2021
3.	Написання та попередній захист 1 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	01.02.2021 - 30.04.2021	01.02.2021 -30.04.2021
4.	Написання та оформлення наукової статті	до 30.04.2021	до 30.04.2021
5.	Написання та попередній захист 2 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	01.05.2021-10.10.2021	01.05.2021-10.10.2021
6.	Написання та попередній захист 3 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	11.10.2021-31.10.2021	11.10.2021-31.10.2021
7.	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи за структурою, представлення роботи на кафедрі та попередній захист у комісіях	01.11.2021-12.11.2021	01.11.2021-12.11.2021
8.	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	13.11.2021-18.11.2021	13.11.2021-18.11.2021
9.	Представлення готової зшитої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 19.11.2021	до 19.11.2021
10.	Захист випускної кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	Згідно з розкладом	Згідно з розкладом

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 202__ р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи: Гладкий О.В
(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми: Гладкий О.В
(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент: Андрієвська О.В
(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Робота присвячена особливостям просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку. Розкрито теоретичні засади просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський. Досліджено сутність та основні характеристики культурного туризму міста, подано особливості формування та реалізації культурного туризму міста на міжнародному ринку, запропонована методика і методи просування продукту культурного туризму міста на міжнародному ринку.

Розкрито передумови формування та стратегії просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку.

Окреслено туристичний потенціал культурного туризму міста Кам'янець-Подільський, визначено основні природні, історичні, трудові ресурсні, екологічні передумови і фактори просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський, проведено аналіз ринку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та основних стейкхолдерів проектів його туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму.

Запропоновано проект туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку. Визначено особливості розробки туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський, сформовано перспективи реалізації проекту туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку, запропоновано прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку.

Вважаю, що робота відповідає всім вимогам Вищої школи до підготовки і написання ВКР та заслуговує високої оцінки.

Після перевірки роботи на унікальність виявлені недоліки були усунені. Дослідження є самостійною авторською роботою, завершеною згідно з поставленою метою та визначеними завданнями.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи: Гладкий О.В

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____

(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента:

Андрієвська О.В

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____

Михайліченко Г.І

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

Ткаченко Т. І.

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ.....	10
1.1 Сутність та основна характеристика культурного туризму міст	10
1.2 Особливості формування та реалізації культурного туризму міста на міжнародному ринку.....	18
1.3 Методика і методи просування продукту культурного туризму міст на міжнародному ринку.....	22
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ.....	30
2.1 Туристичний потенціал культурного туризму міста Кам'янець- Подільський	30
2.2. Природні, історичні, трудовресурсні, екологічні передумови і фактори просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський.....	35
2.3 Аналіз ринку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та основні стейкхолдери проектів його туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму	44
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	57
3.1 Особливості розробки туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський	57
3.2 Перспективи реалізації проекту туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку	62
3.3. Прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку	71
Висновки до розділу 3	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм у Кам'янці-Подільському є одним із найважливіших та пріоритетних напрямків, місто вже давно зарекомендувало себе як потужний туристичний центр України, а сьогодні пропонує широкий спектр послуг, оскільки має значний історико-культурний і рекреаційний потенціал. Останнім часом покращився туристичний сервіс, збільшилася кількість туристів та збільшилися надходження до місцевого бюджету міста.

Культурний туризм Кам'янця-Подільського є одним із напрямків поєднання історико-архітектурної та містобудівної спадщини з природним ландшафтом і визначає виняткову цінність Кам'янця-Подільського на території Східної Європи.

Місто збагачене потужним історико-культурним потенціалом, що виражається в наявності значної кількості потенційно привабливих історичних пам'яток та об'єктів.

Дослідженню історії розвитку та заснування міста Кам'янець-Подільський присвячені праці багатьох вчених, зокрема: Расщупкін О. І., Трубчанінов С. В., Пламенцька Ольга., Пламеницька Євгенія., Винокур І. С., Петров М. Б., Баженов О. Л., Ващук Д. П., Атаджанян І. А., Гарнага Іван., Баженова С., Василевський М., Данілов І., Дроздовська Г., Задорожнюк А., Карбовський О., Мунтяну С., Нестеренко В., Осетрова Г., Трубчанінов С., Тараненко А., Терлецький А., Хотюн Г., Шкурко С., а також Л. Станіславська, О. Будзей, О. Седак, Є.Й. Сіцінський, І.С. Винокур, Є. Пламеницька, у творах М.П. Старицького, В.П. Беляєва та ін.

Враховуючи наукові досягнення та вивчення аналізу дослідження наведених авторів, необхідно відзначити, що відсутність стратегії розвитку досліджуваної галузі залишають невирішеними багато науково-методичних та практичних питань. Зокрема, існує потреба у формуванні та просуванні розвитку туризму на міжнародному ринку в місті Кам'янець-Подільський для

покращення потенціалу туристичних перспектив та конкурентоспроможного туристичного продукту в культурному туризмі.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку з урахуванням туристично-рекреаційного потенціалу регіону. Для реалізації мети дослідження визначено комплекс взаємопов'язаних завдань:

- узагальнити наукові погляди на сутність та основну характеристику культурного туризму міста;
- обґрунтувати особливості формування та реалізації культурного туризму міста на міжнародному ринку;
- систематизувати методiku і методи просування продукту культурного туризму міст на міжнародному ринку;
- охарактеризувати туристичний потенціал культурного туризму міста Кам'янець-Подільський;
- розглянути природні, історичні, трудові, екологічні передумови і фактори просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський;
- класифікувати аналіз ринку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та основні стейкхолдери проектів його туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму;
- описати особливості розробки туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський;
- проаналізувати перспективи реалізації проекту туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку;
- з'ясувати прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку.

Об'єктом дослідження є процес просування туристичного продукту культурного туризму.

Предметом дослідження є теоретичні і методологічні основи продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський в просуванні на міжнародному ринку.

Методи дослідження теоретичний аналіз наявних літературних джерел, інформації розміщеної в мережі Інтернет, використовувалися в написанні випускній кваліфікаційній роботі такі загальнонаукові методи:

- Порівняння;
- Опис;
- Аналіз і синтез;
- Моделювання;
- Статистичний;
- Узагальнення.

Наукова новизна полягає в роботі виконання актуального наукового завдання – обґрунтування теоретичних і науково-методичних засад, а також розробки практичних рекомендацій просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку.

Апробація випускної кваліфікаційної роботи, може застосовуватись в навчальній сфері з вивченням спеціальності «Туризм» та на міжнародних науково-практичних конференціях про культурний-туризм.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ

1.1 Сутність та основна характеристика культурного туризму міста

Сьогодні культурний туризм є найбільш популярним і перспективним серед усіх видів туризму. Зараз цей вид туризму містить багато визначних пам'яток історичних, культурних та географічних. Основною метою міського культурного туризму є ознайомлення туристів з історією, культурою, архітектурою, мистецтвом, пам'ятками історичних подій, природними та етнічними особливостями, сучасним життям громади та багато іншого. Ми можемо інтегрувати культурний туризм з такими напрямками:

Рис 1.1 Напрямки культурного туризму складено за джерелом [21].

Існує дві основні складові такого культурного туризму: природна та культурна спадщина. Таким чином, можна назвати окремі культурні об'єкти, пам'ятники, типи музеїв, археологічні розкопки, мистецтво, міста та історичні місця, народна кухня та традиційні свята.

Поділ культурного туризму в туристичній системі ґрунтується на трьох факторах:

1. Туризм, для нових вражень і впливів, які задовольняють культурні потреби.
2. Мотивація туристів до участі в культурно-туристичних заходах.
3. Елементи комунікації - спеціалізовані туристичні ресурси, що привертають увагу для задоволення потреб культурного туризму.

Україна багата природою, історією, культурою, архітектурою, відома своїми гостинними, доброзичливими, чесними та працьовитими мешканцями, усі мають можливість розвивати культурний туризм.

Відповідно до Закону України «Про туризм», основними політичними програмами у цій сфері є:

- участь громадян у раціональному проведенні вільного часу, змістовному дозвіллі, пізнанні історико-культурної спадщини, природного середовища, інституту реабілітації людини;
- раціональне використання та збереження туристичних ресурсів, формування в Україні високорентабельної туристичної економіки, ефективної туристичної системи для задоволення потреб вітчизняних та іноземних туристичних потреб;
- створення та вдосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму відповідно до чинного українського законодавства, норм та міжнародних правил;
- зберігати права та інтереси держави у сфері туризму;
- податки, зовнішня комерція, митниця, послуги, території та інші управлінські категорії розвитку туризму;
- умови застосування інтересів до доріг та туристичної діяльності, що координуються для дітей, підлітків, молоді з інвалідністю та малозабезпечених верств населення;
- створення економічних умов, що стимулюють розвиток туризму;

- заохочувати дослідження розвитку національного та іноземного туризму;
- спосіб створення туристичних агентств, сертифікації та ліцензування;
- запровадження статистико-інформаційних систем для операторів найму;
- визначення причини управління суспільними благами у сфері туризму;
- створення рівних можливостей на ринку туристичних послуг для ділових партнерів незалежно від форм власності, просування, конкуренції, дотримання законодавства про конкуренцію у цій сфері;
- захищати туристів, їхні права, інтереси та майно;
- підтримка розвитку туризму в регіонах, визначення статусу кожного курорту, створення пріоритетних умов для розвитку туризму;
- організація та розвиток системи наукового забезпечення у сфері туризму, навчання, переробки та покращення подорожей;
- сприяти співробітництву з іноземними державами та міжнародними організаціями, брати участь у міжнародних навчальних програмах, розробляти та укладати двосторонні та багатосторонні міжнародні угоди в галузі туризму та приймати рішення щодо їх виконання [1].

Європейська асоціація культурного туризму характеризується визнанням:

- Туризм є фактором, який сприяє розвитку місцевого мистецтва, створює нові проекти та залучає молодь на ринок праці.
- Туризм як фактор реалізації культурної та архітектурної спадщини та економічне джерело доходу для охорони та реконструкції.
- Туризм як елемент міжетнічної толерантності, спосіб пізнання іншої культури [1].

Можемо розглянути такі види культурного туризму:

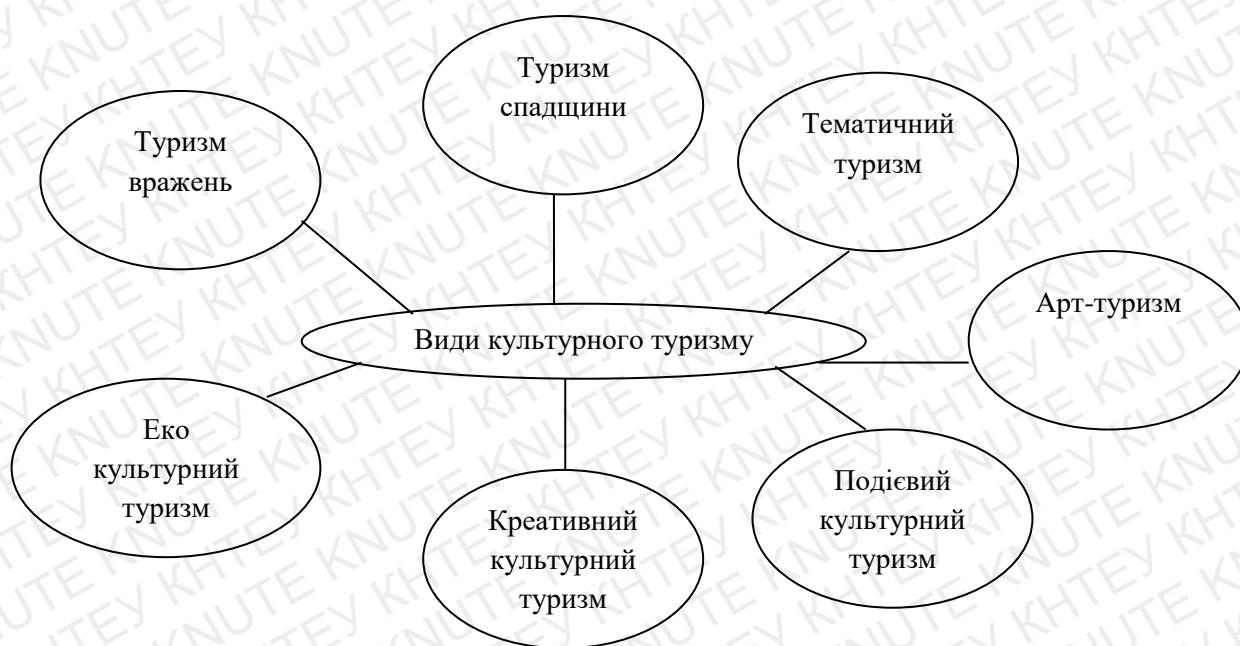

Рис. 1.2 Види культурного туризму складено за джерелом [21].

Таблиця 1. 1

Особливості різних видів культурного туризму

Вид туризму	Тимчасовий/ Культурний фокус	Особливості	Типові пам'ятки / діяльність туриста
Туризм спадщини, або культурно-історичний	Минуле/Висока культура. Традиційна побутова і творча практика	Реалізує інтерес до минулого, до визнаних культурних цінностей, що знаходять вираз в автентичних «пам'ятках» (історичних, архітектурних, літературних, художніх) і традиціях	Музеї та центри спадщини. Історичні споруди (замки, фортеці та Культурні ландшафти (ландшафти поселень, садів, парків, місць, що асоціюються з історичними особистостями або подіями). Місця археологічних розкопок. Релігійні центри та споруди. Місцеві звичаї.
Оглядовий	Минуле,	Реалізує інтерес до	Пам'ятки

(культурно-пізнавальний, або екскурсійний)	сьогодення / Висока культура. Традиційні побутова і творча практика	знайомства з «чужою» культурою для формування різноманітної картини світу	Культурно-історичні спадщини Місцеві звичаї
Арт-туризм	Сьогоднішня Висока і популярна культура	Реалізує інтереси до сучасних процесів в сфері художньої творчості	Художні галереї та виставки. Театри і драматичні, музичні вистави. Культурно-креативні квартали. Фестивалі мистецтв. Музеї та події в сфері сучасного дизайну і моди. Літературні місця. Місця зйомок фільмів
Подієвий культурний туризм	Сьогоднішня та минуле / Висока, популярна, жива культура	Реалізує інтерес до унікальних культурних ресурсів, використання яких обмежено жорсткими тимчасовими і просторовими рамками	Фестивалі мистецтв. Регіональні та місцеві святкування (карнавали, релігійні свята, святкування пам'ятних дат і т.д.) Естрадні та інші шоу. Прем'єрні покази. Художні виставки.
Креативний культурний туризм	Минуле, сьогоднішня, майбутнє/ Висока, популярна, жива культура	Реалізує інтерес до власного творчого і духовного розвитку	Власна творча діяльність туриста у творчій сфері (малювання, музикування, літературна творчість, прикладне мистецтво, фото і кіно творчість і т.д.) і сфері духовного самовдосконалюватися (навчання різним духовним практикам) в галузях

			культури, розвиток яких складають відмінну рису дестинації.
Еко культурний туризм	Минуле, сьогодення / Жива культура	Реалізує інтерес у формуванні нового культурного досвіду в формі діяльної участі в здійсненні традиційного укладу життя місця (що збереглося, реконструйованого або сучасного)	Перебування в місцевій родині. Участь у традиційній дозвільній діяльності місцевого населення. Ведення традиційного укладу життя на «історичній» фермі
Туризм вражень	Минуле, сьогодення / Висока, популярна, жива культура	Реалізує інтерес до осмислення особливостей культури місця і часу через власний емпіричний досвід, отриманий на основі занурення в запропоновані обставини	Культурно-креативні квартали. Інтерактивні музейні програми. Місцеві свята та фестивалі. Історичні реконструкції.
Тематичний туризм	Минуле, сьогодення/Висока, популярна, жива культура	Реалізує інтерес до знайомства з одним з аспектів історії та культури дестинації. Знаходить вираження в розвитку культурних маршрутів на регіональному, міжрегіональному та місцевому рівні	Може об'єднувати однотипні і різні по виду культурні ресурси всередині і поза дестинації, згруповані навколо однієї теми

Складено за джерелом [21].

У європейських країнах культурна спадщина розглядається як джерело розвитку культурного туризму. Інтеграція приватних об'єктів культурної спадщини в туристичну мережу сприяє прийняттю окремих програм

реставрації, нових музеїв, ресторанів традиційної кухні, оздобленню приміщень, у тому числі для туристів [16.,ст.9].

Європейські країни пропагують свою культурну спадщину шляхом реклами на телебаченні та радіо; Дослідження ринку в різних цільових групах (молодь, пенсіонери, діти, молоді пари, сім'ї); Використовуються складні новітні ЗМІ [25].

Принципами сучасної туристичної політики в європейських країнах є децентралізація, розширення повноважень органів місцевого самоврядування, підтримка місцевих ініціатив, розвиток усіх видів туризму, державне, приватне та ділове співробітництво[11].

Розвиток культурного туризму в Україні. Наша країна походження має великий потенціал для розвитку національно-культурного туризму. У державному списку України понад 130 тис. пам'яток, з них 57 206 пам'яток археології (з них 418 національного значення), 51 364 пам'ятки історії (147), 5 926 пам'яток монументального мистецтва, 16 293 пам'ятки архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтні (3541) [68.с.76-77].

В Україні є 61 історико-культурний заповідник, 13 з яких цивільні. У списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО включено: Софійська церква з архітектурним ансамблем, Києво-Печерська лавра в Києві, історичний центр Львова.

До 70 відсотків культурної спадщини є недостатнім (кожне десяте місце знаходиться в аварійному становищі) і потребує реставрації або реконструкції, облаштування для туристичної відвідувань[11].

До закону України «Про охорону культурної спадщини» відповідно статті 2 культурний туризм міст класифікується за такими культурними об'єктами спадщини:

1. За поняттями культурної спадщини поділяються на:
 - будівлі (роботи), будівельні та інженерні роботи, твори монументальної скульптури та монументального живопису, археологічні пам'ятки, печери зі свідченнями людського життя, будівлі чи споруди з

реальними свідченнями важливих подій в історії, житті та діяльності знаменитостей;

– колективи (групи) - топографічні визначені колекції одиничних або комбінованих об'єктів культурної спадщини;

– Пам'ятки: місцевості чи ландшафти, природні твори та артефакти, які наш час розглядали як археологічні, естетичні, етнографічні, історичні, архітектурні, художні, наукові чи художні.

2. За типами культурної спадщини фактично поділяються:

– Археологічні - залишки людського життя (постійна культурна спадщина: колонії, банки, реліквії стародавніх домівок, багато колісниць, замки, армія, промислові табори, іригаційні споруди, дороги, кладовища, культурні споруди, їх залишки або руїни, скелі, печери. Наскельні зображення Культурна і культурна історія, стародавні землі війни, а також пов'язані речі, які змінюються), що лежать під землею та під водою, є найнадійнішим джерелом інформації про походження та еволюцію цивілізації;

– Пам'ятки історії, будівлі, їх споруди, окремі кладовища та некрополі, кладовища загиблих воїнів та жертв (у тому числі іноземців), загиблих на війні внаслідок заслання та політичного гніту в Україні, місця загиблих, місця. Військові кораблі, кораблі в річці Меконг, включаючи військову техніку, зброю, боєприпаси тощо, цікаві місця для відвідування історичних подій, з життям і діяльністю відомих людей, з культурою, побутом нації;

– Об'єкти монументального мистецтва - твори мистецтва: як самостійні (індивідуальні), так і пов'язані з архітектурою, археологією або спорудженими ними пам'ятками чи іншими комплексами;

– Архітектурні об'єкти - окремі будівлі, архітектурні споруди, які повністю або частково збереглися у первісному стані та характеризуються відмінністю певних культур, періодів, специфічних стилів, традицій, будівельних технологій чи робіт відомих власників;

– Основні елементи міської забудови - центральне розташування історичних будівель, вулиць, міст, площ, комплексів з'єднані з національними парками та історичними спорудами, а також, старовинними будинками;

– Об'єкти садово-паркового мистецтва: побудувати сад із поєднанням природних або штучних ландшафтів;

Ландшафт - природна територія, що має історичну цінність;

– Об'єкти науки і техніки - окремі, промислові, науково-виробничі галузі, системи, системи і транспорт, гірничі ресурси, що визначають науково-технічну мету в певну епоху, якусь наукову або виробничу[2].

1.2 Особливості формування та реалізації культурного туризму міста на міжнародному ринку

Сьогодні міжнародний туризм стає все більш важливим і в центрі уваги великих експертів у всьому світі. Міжнародна торгівля послугами широко розглядається як невід'ємна частина міжнародної торгівлі товарами, а міжнародна торгівля відноситься до торгівлі як товарами, так і послугами. Таким чином, світовий ринок послуг продовжує стабільно зростати. Вона аналізується як цілісна система з дуже тісно пов'язаними компонентами. Аналізуючи категорію міжнародного туризму, можна сказати, що це форма зовнішньоекономічних зв'язків. Важливим аспектом зростання значення міжнародного туризму для України є продовження активізації попиту на туристичний продукт на міжнародному ринку послуг. Зростання попиту на туристичні послуги. Динаміка сучасної економіки призвела до виникнення та загострення жорсткої конкуренції на міжнародному туристичному ринку[35].

У понад 40 країнах туризм є основним джерелом надходжень до державного бюджету. Традиційно Україна має великий потенціал у цій та багатьох інших сферах, але їй бракує адекватного, відповідного та відповідного регулювання на різних рівнях. В Україні для цього є всі умови. Географічне положення, велика кількість культурних і природних заповідників, відносно

невелика, але добре розвинена туристична інфраструктура, яка нині налічує 4 500 населених пунктів, з унікальними особливостями є шість українських природних курортів. Лікуванням Хмільника, Миргорода, Бердянська, Скадовська тощо є природні ресурси, сім культурних, архітектурних та природних об'єктів, занесених до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Тому, оскільки існують такі природні та культурні можливості, необхідно приділяти більше уваги туристичній сфері в частині розробки та реалізації відповідної державної політики.

Незважаючи на те, що в'їзний туризм стримується багатьма факторами: політичною та економічною нестабільністю, що призводить до скорочення маршрутів, відсутністю необхідного контенту, антиукраїнською рекламою на Заході, негативною інформацією про суспільно-політичну ситуацію в Україні та багатьма іншими умовами та потенціалом для міжнародного розвитку. Багаті природні, історичні та культурні ресурси можуть зацікавити вітчизняних та іноземних туристів.

На нашу думку, позитивні рамкові умови для успішного розвитку туристичної галузі призведуть до наступних позитивних змін:

- Економічного зростання;
- Створення нових робочих місць.;
- Розвиток території та інфраструктури;
- Розвиток міжнародних відносин;
- Розвиток готельного та ресторанного бізнесу;
- Створити умови для пізнання національно-культурної спадщини України;
- Задоволення культурних потреб іноземних громадян та місцевих туристів;
- Створити сприятливі умови для збільшення доходів сільського населення України шляхом розвитку сільського туризму, тощо.

Девіз Кам'янця-Подільського для туристів, інвесторів та бізнесменів «Знайди свій скарб у Кам'янці». Це одне з найпривабливіших міст України та одне з найважливіших культурних явищ Європи. Сьогодні він вражає унікальним поєднанням ландшафту та архітектури. Кам'янець-Подільський немислимий без знаменитого старовинного замку – унікальної фортеці 11-17 століть, могутньої фортеці з 11 вежами, з'єднаними скелястою грядою та високими мурами біля вузької ущелини річки Смотрич. Саме ці семантичні та змістові символи є основою для розвитку бренду та логотипу міста: Кам'янець позиціонується як острів скарбів, готовий прийняти потік відвідувачів. Соціологічне дослідження мешканців та гостей Кам'янця-Подільського визначило колірну гамму, знаковий зміст у бука. У міру зростання подієвого туризму в Кам'янці, графічні символи, аудіо- та відеоінформація становлять важливу частину букового матеріалу бренду. Кам'янець-Подільська обласна адміністрація, туристичний бренд місцевого самоврядування до фестивалю міста. Зокрема, «Терра героїка» у Кам'янці - один із найбільших військово-історичних тематичних фестивалів у Східній Європі. Відвідувачі фестивалю зможуть на власні очі побачити військові табори 17-го століття, навчання та військове життя. Близько півтисячі солдатів збираються на бій під стінами Старої фортеці, за кілька кроків від вражених глядачів. Історичний центр в цілому стає однією великою сценою, а сюжети 350-річної давнини автоматично копіюються. Окрім фестивалю «Терра Негоїса», у місті відбувається фестиваль повітряних куль, автопробіг, фестиваль водних видів спорту, відкриття щорічного туристичного сезону, форум інвестицій, фестиваль дитячої творчості «Пташення» та день міста, тощо.

Як результат ефективної роботи щодо популяризації міста та успішної брендинг - стратегії, у місті спостерігається щорічне зростання туристичних потоків, так, у 2007 р. - 226 тис. туристів, а 2010 р. розраховує на 300 тис. У місті працює 19 готелів, ще близько 20 готелів планується добудувати. За минулий рік у місті товарообіг послуг у готельному господарстві склав 39 млн грн. Разом з тим у Хмельницькій області є окремі бренди Кам'янець-

Подільський і Кам'янець-Подільський район, Меджибіж, Сатанів, Маків, які розвиваються кожний по собі, а політика на рівні обласного масштабу щодо розвитку туристичної інфраструктури відсутня. На території регіону не встановлено жодного білборду туристичного спрямування, немає єдиного путівника, не розроблені туристичні маршрути, відсутня участь спільним стендом Хмельниччини на міжнародних та всеукраїнських виставках-ярмарках[67].

Національна програма розвитку туризму України включає:

- визнання туризму пріоритетною галуззю, яка має посісти гідне місце в структурі економіки держави;
- визначає орієнтири своєї державної політики щодо розвитку туризму в районі;
- орієнтація на оптимізацію соціально-економічного розвитку території замість форсування економічних інтересів учасників;
- у сфері туризму створення конкурентного середовища, збільшення кількості одиниць, підвищення якості туристичних продуктів, гарантування їх доступності для населення;

Для досягнення мети, визначеної Національною програмою розвитку туризму в Україні, необхідно вирішити такі завдання:

- запровадити ефективніші фінансово-економічні механізми регулювання розвитку туристичної галузі, визначити джерела фінансування та створити оптимальну модель інвестиційної політики в галузі;
- враховувати соціально-економічні інтереси держави, обґрунтовувати форми та методи залучення іноземних інвестицій у розвиток туризму; покращити організаційні структури управління туризмом;
- забезпечити оптимальне використання природного, історико-культурного потенціалу туризму шляхом науково обґрунтованого туристичного районування країни;
- обґрунтовувати екологічні норми та дозволені нормативи розвитку туристичних територій, розробляти механізми їх функціонування та

здійснювати адміністрування.

1.3. Методика і методи просування продукту культурного туризму міст на міжнародному ринку

У міжнародному туризмі виділяють дві частини - в'їзний і виїзний, які відрізняються за обсягом туристичного потоку. Один і той самий турист може бути класифікований як одночасний в'їзд і виїзд залежно від країни відправлення. Розрізняйте країну походження туриста, з якої він виїжджає, і країну його призначення. У першому випадку ми говоримо про виїзний туризм, у другому – про в'їзний туризм. Ці умови застосовуються до міжнародних поїздок на початку подорожі. На зворотному шляху турист просто повертається додому. Він різниться між різними видами туризму залежно від категорій людей, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідини), їх мети, призначення, використовуваних або відвідуваних об'єктів або інших характеристик[47].

Сьогодні туристична індустрія це – виробнича галузь (підприємств/закладів), яка виробляє культурно-туристичні продукти та послуги в туризмі та займається різноманітними видами економічної діяльності, які повністю або частково використовуються відвідувачами міжнародного ринку.

Ми можемо надати статистичні дані про розмір і розподіл туристів у країні та виміряти внесок туризму в економіку країни.

Насамперед це:

- Міжнародні та внутрішні відвідувачі в країну;
- Перевезення відвідувачів, включаючи екскурсії;
- Туристичні послуги для відвідувачів;
- Культурний дохід від заходів, пов'язаних з культурним туризмом;
- Зайнятість у сфері туризму;
- Інвестиції в сфері туризму;

– Дослідження в сфері туризму.

Також ми можемо стверджувати, про статистичні одиниці, що відносяться до пропозиції в області культурного туризму:

- Підприємства які виробляють продукцію та надання послуг для сфери туризму;
- Підприємства оптової і роздрібною торгівлі;
- Засоби розміщення туристів (готелі, мотелі, хостели і т.д.)
- Засоби транспорту за видами, включаючи туристські агентства, туроператорів (прийом туристів);
- Організація фінансового посередництва;
- Органи державного управління;
- Підприємства з організації відпочинку, розваг і культури;
- Навчальні заклади;
- Інші підприємства й організації, що роблять послуги в області всіх видів туризму на міжнародному ринку;
- Індивідуальні підприємці, що працюють у сфері туризму;
- Домашні господарства.

Методи статистичного спостереження включають в себе:

- Суцільне спостереження;
- Державна статистична звітність відвідуваності туристів;
- Несуцільне спостереження;
- Вибіркове обстеження;
- Одноразове обстеження;
- Анкетне обстеження (опитування).

Фактично, за інформацією, отриманою з імміграційної картки, заповненої безпосередньо туристом, враховується кількість туристів, які прибувають на кордон. Загалом, мета туристичного візиту може бути неповною або неправильною, але чітко вказано кількість іноземців, які перетинають кордон України. Дуже важко оцінити дохід від туризму, оскільки туризм включає

довгий перелік галузей і видів діяльності, пов'язаних з туризмом в економічному секторі. Лише дві з них – це послуги туристичних організацій, а підприємства розміщення отримують весь дохід від туристів. Усі інші галузі – громадське харчування, туризм, транспорт та інші. Вони отримують свій дохід від туризму та іншої соціально-економічної діяльності. Тому підрахувати, скільки турист витрачає на ресторани, казино, наприклад, квитки в театр і концерт, не можна, незалежно від того, чи є клієнт турист, чи звичайний мешканець міста.

Методологія визначає систему показників, що визначають обсяги туризму та вплив туризму на економіку країни (регіону), зміст яких є однаковим і порівнянним на всіх рівнях українського та міжнародного управління. Методологія використовується для узгодження показників та джерел статистичних даних, які визначають економічну та соціальну значущість туризму в Україні, для оцінки обсягів туристичного споживання, а отже, для участі в переміщенні капіталу та інших туристичних переваг та туристичного розвитку.

Завданнями методики є:

- Туризм систематизації джерел статистичної інформації, що характеризує;
- Встановити систему загальних показників туристичної діяльності на всіх рівнях державного управління;
- Національна методологія національної статистики туризму з міжнародної статистики, що забезпечує міжнародну порівняльність міжнародних статистичних показників;
- Затвердження алгоритму розрахунку внеску туризму в народне господарство, що не підлягає статистичному обліку, а також за відсутності чи нестачі статистичної інформації;
- Визначити перелік показників туристичної діяльності, їх значення включають експертні оцінки, статистичні дослідження, опитування туристичних потоків, національні та міжнародні опитування відвідувачів тощо;

- Визначення переліку конкретних видів економічної діяльності для туризму;
- Визначення рівня зв'язку між туристичним попитом і товарами та послугами для деяких видів економічної діяльності.

Методика вирішує такі проблеми:

- Гармонізацію принципів і методів вимірювальних показників, що характеризують економічне значення туризму, та усунення суттєвих протиріч на міжвідомчому рівні, отримання однорідних і порівнянних результатів розрахунків;
- Виявлення характеру та структури споживчих витрат через туристичну діяльність;
- Вимірювання туристичного споживання з розбивкою за видами національного, іноземного (приймаючого) та іноземного (виїзного) туризму, визначення його економічної ефективності та перспектив розвитку;
- Оцінка впливу туристичного споживання на національну економіку в цілому та на окремі галузі; розрахунок суми коштів, отриманих в обіг, стосовно туристичної діяльності;
- Узгодження статистики туризму зі статистикою інших видів економічної діяльності;
- Створення державної та регіональної бази даних для аналізу ринку туристичних послуг, прогнозування та стратегічного планування розвитку національної туристичної інфраструктури, промислових інвестицій, розвитку людських ресурсів тощо;
- Створення бази даних для дослідження та моніторингу ринку в економічній та соціальній сфері державного управління;
- Оптимізація процесу прийняття управлінських рішень на державному та регіональному рівнях в частині планування обсягів і структури виробництва товарів і послуг в окремих галузях економіки;
- Аналіз структури та розміру балансу експорту та імпорту туристичних

та супутніх послуг.

Методи просування продукту культурного туризму міст на міжнародному ринку:

- Збільшити внесок туризму в економіку країни за рахунок продовження терміну перебування іноземних туристів в Україні на міжнародному ринку;
- Задіяти всі рівні культурного туризму які розглядалися в першому розділі, перш за все, спеціалізований культурно-пізнавальний туризм;
- Об'єднати туристські фірми які є посередниками, що просувають культурний продукт окремим категоріям споживачів на українських та міжнародних туристичних ринках.

Цей метод заснований на принципі, що кожен відвідувач країни (регіону) витрачає певну суму грошей на своє перебування в країні (регіоні) і враховує витрати на споживання туристів, які відвідують країну (регіон), споживаючи товари та послуги різних галузей економіки, що позначається в цілому на економіці та соціальній сфері країни (регіону). Туризм включає такі види економічної діяльності, як транспорт, готелі, ресторани, роздрібна торгівля, харчова промисловість, будівництво, телекомунікації, страхування, фінансове посередництво, дозвілля та відпочинок шляхом прямого та непрямого використання туризму, культура, спорт тощо; сприяти відродженню місцевої економіки та створенню додаткових постійних і періодичних робочих місць. Споживання туризму активно сприяє безпеці та різноманітності.

У світовій практиці міжнародний туризм трактується як:

1. Важлива сфера міжнародного співробітництва в конкретній сфері, заснована на повазі до культури та національної історії кожного народу та основоположних інтересів держави;
2. Обсяг розвитку туристичних зв'язків між народами різних країн і знання досягнень інших країн у різних сферах діяльності. Відомий російський економіко-географ Перцик Е.Н. зауважує: «Головний ресурс туризму – різноманітність світу. Бажання побачити велику «Землю народів» викликає

бажання відвідати великі міста та незвідані «дикі» місця, щоб побачити гірські вершини із захоплюючими краєвидами та помилуватися краєвидами рівнин, лісів та озер, історичними пам'ятками та незайманими заповідниками. море, в центральному провулку, в притулках і гірських хатах»[47].

На нашу думку, культурний туризм та інші види туризму на міжнародному ринку мають велике майбутнє. В останні роки сильно почав розвиватися туризм, збільшується кількість відвідувачів, що в основному впливає на економічну діяльність країни. Туристський потік має швидкі платежі та високу прибутковість, що вирішує ще одну проблему соціального планування — прямо чи опосередковано сприяє підвищенню рівня життя місцевих жителів.

Безпосереднім впливом можна вважати наступні аспекти:

- надходження коштів у туристичний регіон;
- збільшення прибутків туристичних організацій;
- підвищення оплати праці працівників;;
- збільшення зайнятості місцевого населення.

Побічним впливом туризму на якість життя місцевого населення є створення та розвиток інфраструктури в туристичних регіонах (дороги, лінії зв'язку, магазини, спортивні центри, кафе, ресторани, побутове обслуговування, розваги тощо). Слід зазначити, що туризм, як правило, не покращує екологічну ситуацію, оскільки природні ресурси є одним з основних факторів залучення туристів[47].

Висновки до розділу 1

Сьогодні культурний туризм є найбільш популярним і перспективним серед усіх видів туризму. Зараз цей вид туру містить багато історичних, культурних та географічних інтересів. Основною метою міського культурного туризму є ознайомлення туристів з історією, культурою, архітектурою, мистецтвом, пам'ятками історичних подій, природними та етнічними

особливостями, сучасним життям громади та багато іншого.

Існує дві основні складові такого культурного туризму: природна та культурна спадщина. Таким чином, можна назвати окремі культурні об'єкти, пам'ятники, типи музеїв, археологічні розкопки, мистецтво, міста та історичні місця, народна кухня та традиційні свята.

Україна багата природою, історією, культурою, людьми, харчовими ресурсами, відома своїми гостинними, доброзичливими, чесними та працьовитими мешканцями, усі мають можливість розвивати культурний туризм.

У міжнародному туризмі виділяють дві частини - в'їзний і виїзний, які відрізняються за обсягом туристичного потоку. Один і той самий турист може бути класифікований як одночасний в'їзд і виїзд залежно від країни відправлення. Розрізняють країну походження туриста, яку він залишає, і країну призначення, куди він прибуває. У першому випадку мова йде про виїзний, у другому – про в'їзний туризм. Ці умови застосовуються стосовно до міжнародних подорожей на початку поїздки.

Міжнародний туризм у світовій практиці трактується як:

1. Важливий напрямок міжнародного співробітництва в конкретній галузі на основі поваги до національної культури й історії кожного народу й основних інтересів держави;
2. Сфера розвитку туристських відносин між народами різних країн і ознайомлення з досягненнями інших країн у різних сферах діяльності. Відомий російський економіко-географ Перцик Є.Н. зазначає: «Головний ресурс туризму - розмаїття світу. Прагнення подивитися велику «землю людей» викликає бажання відвідати величезні міста й неосвоєні, «дикі» місця, побачити вражаючі уяву гірські вершини й милуючи око ландшафти рівнин, лісів і озер, історичні пам'ятки й недоторкані заповідники природи. Для мешканця великого міста, який втомився від шуму, скупчення людей, від багатоповерхової стандартної забудови урбанізованих районів, важлива повна зміна вражень і способу життя в малолюдних курортних селищах на березі

моря, у селах середньої смуги, у хатинах і притулках у горах».

Для організації й реалізації культурно туризму є сукупність матеріальних та духовних культурно-історичних ресурсів на території міста: пам'ятки історії, архітектури, мистецтва, документальні пам'ятки, науці, культурі та інше. Кам'янець-Подільський - одне із небагатьох міст України, де на відносно невеликій площі зосереджено настільки значний ресурсний потенціал для організації, упровадження та реалізації культурно-пізнавального туризму. І велике значення для майбутнього розвитку культурного туризму матиме упровадження інноваційних технологій, які зроблять відпочинок туристів значно комфортнішим та цікавішим.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

2.1 Туристичний потенціал культурного туризму міста Кам'янець-Подільський

Хмельницька область – одна з областей України на Подільській височині, розташована із заходу на схід між найбільшими річками України - Дністра та Південного Бугу, область розташована на Поділлі та Південно-Східній Волині. Територія знаходиться на суші та має загальну протяжність понад 5 км річок із 55 водосховищами та 2000 ставками. Країна відома своїми природними об'єктами, історичними пам'ятками, фортифікаційними спорудами, архітектурними особливостями, які можуть бути присутніми для українських гостей та мешканців, рекреаційними заходами та знаннями історії краю. Це стимул фінансувати та підтримувати рекреаційні об'єкти, що вплине на зростання продуктивності не лише в секторі відпочинку та здоров'я, а й в інших сферах.

Хмельницька область є третьою за величиною областю України з понад 1 700 видів рослин, 116 з яких занесені до Червоної книги України після Криму та Карпат [69].

Кам'янець-Подільський - це туристичний центр в Україні, саме місто ще недостатньо розвинене, але в майбутньому туризм вже матиме нові поразки. Він має цікавий, природний та історико-освітній зміст і є одним із лідерів активного туризму, фестивалів та конференцій, орієнтованих на багатьох українських та іноземних туристів протягом року. (Додаток Б)

Місто приваблює українських та іноземних туристів своєю унікальною старовинною архітектурою та численними історичними пам'ятками, старовинними замками, красивими околицями та прекрасною атмосферою.

Через місто в глибокому скельному каньйоні протікає річка Смотрич, річище якої утворює петлю з вузьким перешийком. На території півострова, утвореного каньйоном, розташоване Старе місто, а підходи до перешийка захищені старим замком. Кам'янець-Подільський входив до складу Київської Русі й Великого Князівства Литовського, в середні віки був великим ремісничим і торговим пунктом, а також одним з центрів вірменської діаспори на Україні. У 1672 році захоплений і зруйнований Османською імперією; в 1793 році, після другого поділу Речі Посполитої, разом з усією правобережною Україною відійшов до Російської імперії. У Старому місті частково збереглася забудова, яка зображає різні культурні періоди в історії Кам'янця. Досліджено основні історичні етапи розвитку міста та проаналізовано туристичний потенціал Кам'янця-Подільського, а також передумови формування історико-культурного туризму в даній рекреаційній дестинації. З'ясовано, що Кам'янець позиціює себе як культурний центр Поділля та фестивальна столиця України.

Місцева влада та представники туристичної галузі постійно презентують сучасні проекти для просування міста на внутрішньому та зовнішньому ринках. Ми вважаємо, що основні частини міста є частинами історичного центру міста, але деякі перекриті паломниками. Для повного розуміння потенціалу міста Кам'янця-Подільського необхідні ресурси для покращення та покращення туристичних об'єктів та розвитку інфраструктури туристичної галузі[56].

У місті Кам'янець-Подільський є багато заходів, які ви можете відвідати, ми можемо згадати, наприклад: «Парк розваг Поділля», «Районний центр культури та розваг», «Парк атракціонів та розваг», «Active Day», «Patyson Beach Club», «Oculus», «BRDM-тур».

Фестивалі в Кам'янці-Подільському мають різні події, туристам лише потрібно обрати свій формат розваг та дозвілля.

Туристи чи місцеві жителі, які не пропускають концерти в Кам'янці-Подільському, збираються на масштабну багатоденну ніч із виступами різноманітних представників улюбленого місця. Тип може бути різним:

– джаз і блюз;

- реп і хіп - хоп;
- рок і хеві - метал;
- інді і поп.

Ті, хто побувають на музичних фестивалях в Кам'янець-Подільському будуть під яскравими емоціями на багато місяців.

Також, можна розглянути й інші тематичні фестивалі на сайті «Карабас». Всеукраїнська онлайн-каса представляє повний розклад анонсів, щоб не пропустити найцікавіші події.

Менеджери працюють безпосередньо з організаторами, тому на афіші завжди будуть нові оголошення, де можна прочитати новини зі світу культури Кам'янець-Подільського. Все, що вам потрібно зробити, це підписатися на оновлення сайту, щоб отримувати миттєві сповіщення та замовити найкращі місця на найпопулярніші події. Завдяки цьому це зручна афіша та віртуальна каса, має великі переваги сайт, більше туристам та місцевим жителям не доведеться витратити свій особистий час, для придбання квитків на очікувані заходи. Бронювання місць через сервіс «Карабас» займає більше кількох хвилин. Для цього скористайтеся меню веб-сайту або встановіть мобільний додаток. Ви можете переглянути оголошення та дізнатися ціну заходу через додаток.

Туристично-рекреаційний потенціал культурного туризму ґрунтується на підвищенні економічного потенціалу в Україні та можуть служити передумовами розвитку культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський. Розглянемо у таблиці 2.1 туристичний потенціал Хмельницької області міста Кам'янець-Подільський.

Таблиця 2.1

Туристичний потенціал Хмельницької області міста Кам'янець-Подільський

Природно-заповідний фонд	Історико-архітектурний потенціал	Санаторно-курортний і рекреаційний потенціал
17 заповідних урочищ	230 пам'яток архітектури	9 родовищ мінеральних

	загальнодержавного значення	лікувальних вод
158 пам'яток природи	105 пам'яток археології	3 санаторії-профілакторії
2 Національних природних парки	18 музеїв	9 санаторіїв
	473 пам'ятки мистецтва	10 баз відпочинку
		11 оздоровчих таборів
		91 закладів розміщення туристів
		500 підприємств ресторанного господарства

Складено за джерелом [59].

Отже, налічується близько 160 типів готелів, близько семисот закладів харчування та 137 місць для подорожей. Туристичний потенціал становить близько 7 000 осіб на добу[15].

Багато іноземних туристів відвідує Україну. Туристи завжди хочуть побачити найчарівніше і найпривабливіше, щоб повернувшись у свій рідний край зі цікавими розповідями та чудовими спогадами про Україну. Передусім хочемо виділити місто Кам'янець-Подільський яке запровадило себе унікальною туристичною діяльністю.

В місті багато є цікавого, в першу чергу варто приділити увагу на Кам'янець-Подільську фортецю «Старий замок» - це одна зі збережених фортець в Україні. На території розміщені експозиції, котрі відкривають історію замку та краю.

Можемо розглянути найбільш популярні туристичні тури такі як:

- «Перлини Поділля». Кам'янець - Подільський - Хотин - Чернівці - с. Завалля (печера "Атлантида").
- «Замки Поділля». Київ - Кам'янець-Подільський - с. Кривче (Кришталева печера) - Хотин - Київ.
- «Королівський Кам'янець». Київ - Кам'янець Подільський - Хотин - Чернівці - Меджибіж - Київ.

- «Краса Поділля». Львів - Кам'янець-Подільський - Хотин - Кривче - Більче Золоте - Львів.
- «Кам'янець, Хотин і Бакота». Львів - Кам'янець - Подільський – Бакота Хотин - Львів.
- Львів - Скала-Подільська - Кам'янець-Подільський - Хотин - с. Кривче (Кришталева печера) - Львів.

З допомогою туристичних турів, ми можемо побачити історичні місця та дізнатися і відвідати більшість від запланованого.

Річка Смотрич є незвичайним геологічним утворенням у Східній Європі і несе воду через Поділля до самого Дністра. Каньйон глибиною 30-50 метрів, прибитий до річки в скелі. Зараз ЮНЕСКО розглядає можливість внесення Смотрицької ущелини до Світової спадщини.

Також варто згадати багато інших історичних пам'яток в місті, дослідимо їх: «Будинок з Драконом» - ця пам'ятка входить в історію у повоєнні роки дому з драконом присвоїли статус пам'ятника архітектури. Сьогодні в його стінах знаходиться дирекція Кам'янецького Національного історико-архітектурного заповідника. Російські та польські двері. Середньовічний гідротехнічний комплекс - у разі небезпеки річкою Смотрич перекривали на Руській брамі і каньйон заповнювався водою.

Собор Святих Апостолів Петра і Павла (1502-1517) побудований у стилях ренесансу, бароко та неоготики. Перед церквою розташований мінарет, унікальний артефакт за 27-річну історію турецького періоду в Кам'янці, коли собор перетворили на мечеть. Коли Кам'янець повернувся під владу Польщі, вершину мінарету прикрашала статуя Богоматері, а турецький бастион – укріплення Старого міста – вважається національною пам'яткою містобудування.

Вірменська церква Святого Миколая (1398). Ратуша, будівля витримана в різних архітектурних стилях: бароко, ренесанс, ампір. Ратушу можна розділити на дві частини: двоповерхову будівлю, в якій розміщувався будинок ради та дзвіницю. Будівля ратуші має багато кімнат та два підземні рівні. 1884 рік у

будівлі встановлено годинник з двома дзвонами. У низькій вежі перед Ратушею знаходиться Вірменський колодязь. У сімнадцятому столітті багатий вірменський купець виділив певну суму грошей на встановлення води в місті, але всі кошти були втрачені. Місцеві жителі вирішили побудувати криницю. Вода стала солоною і неприємною на смак. Криницю закрили. У середні віки між Ратушею та колодязем було місце для відбування смертної кари.

Нижні польські ворота розташовані біля річки і були одним із двох в'їздів у місто. Ворота являли собою цілий комплекс. До його складу входили вежа з невеликою фортифікаційною спорудою, у вигляді довгастого проходу, черговий пункт і наскельна вежа. З роками нижні ворота були кардинально реконструйовані зі значними відхиленнями від первісного вигляду. Тож, на нашу думку, місто збагачене всією своєю туристичною цінністю, кожен турист, який приїжджає в Україну, захоче відвідати Кам'янець-Подільський, щоб дізнатися про історію міста та побачити його на власні очі [21].

Туристичний потенціал цієї території використовується для туризму як спектр історичних часів. Відвідавши місто, можна познайомитися з стародавньою історією.

Отже, область має багатий туристичний потенціал для екскурсійних, трудоресурсних та історичних послуг.

2.2 Природні, історичні, трудоресурсні, екологічні передумови і фактори просування продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський

У Кам'янці-Подільському є багато зелених зон відпочинку, які відвідують мешканці та гості міста - ботанічний сад, дендропарк, парк Шевченко, сквер магдебурзького права, парк Небесної сотні та Кам'янець-Подільський парк, сквери Танкістів і Васильєва, Альпін парк, місцевий парк. Смотрицький каньйон, у тому числі й у межах міста, включений до національного природного парку «Подільські Товтри».

Кам'янець-Подільський є одним з найпопулярніших напрямків туризму, який займається розвитком для подальшого покращення як іноземного, так і внутрішнього, зокрема у формі турів вихідного дня. У місті є туристично-інформаційний центр, місцеві та національні компанії та туроператори, що займаються популяризацією туризму в місті, які можуть запропонувати організацію та проведення цікавих екскурсій на території, та надати людину екскурсовода, який розповість та покаже найкращі привабливості міста.

За законом України «Про туризм» стаття 21, за договором на екскурсійне обслуговування одна сторона (суб'єкт, що здійснює туристичну діяльність) за встановлену договором плату зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (екскурсанта) обслуговування, істотною частиною якого є послуги екскурсовода (гіда-перекладача) загальною тривалістю не більше 24 годин, які не включають в себе послуги з розміщення.

Договір на екскурсійне обслуговування укладається за правилами, визначеними цивільним законодавством, в тому числі шляхом видачі ваучера.

Загальні положення про договір на надання послуг застосовуються до договору на екскурсійне обслуговування, якщо інше не передбачено законом та не суперечить суті зобов'язання.

Особа, яка надає екскурсійні послуги, зобов'язана до укладення договору на екскурсійне обслуговування надати екскурсанту необхідну і достовірну інформацію щодо екскурсійного обслуговування, його видів і особливостей, кваліфікації екскурсовода, про порядок і строки оплати екскурсійних послуг, а також надати екскурсанту на його прохання іншу інформацію з питань екскурсійного обслуговування.

Відповідальність сторін за невиконання, неналежне виконання сторонами зобов'язань відповідно до договору на екскурсійне обслуговування, порядок припинення договору на екскурсійне обслуговування визначаються відповідно до цивільного законодавства та законодавства з питань захисту прав споживачів.

В туристичній індустрії міста Кам'янець-Подільський досить різноманітна низка факторів, що значною мірою впливають на створення якісного туристичного продукту, а саме:

1. Дискретність (безперервність) виробництва туристичних послуг і цілісність їх споживання. Фахівці туристичного бізнесу часто говорять: «Гостинність – мистецтво дрібниць». У забезпеченні якості туристичного продукту всі служби повинні працювати однаково чітко та якісно.

2. Можливість повторного виробництва туристичних послуг на однаково високому рівні, або тривалість якості. Розв'язання даної проблеми для багатьох виробників туристичного продукту виявляється непосильним завданням, що, своєю чергою, часто стає причиною різкого зниження конкурентоспроможності підприємства загалом.

3. Сфера туризму належить такому виду діяльності, де вироблений продукт, буди невідчутним, споживається одночасно з виробництвом. У персоналу підприємства немає шансу на виправлення браку, а також на повернення гостя. Це дуже важливий момент, оскільки якість роботи персоналу суттєво впливає на якісні характеристики самого туристичного продукту.

Впродовж багатьох століть з історією місто Кам'янець-Подільський сформувалися різностильові архітектури та культурні спадщини. Його планування при значних перепадах у рельєфі створює розмаїття краєвидів.

Останнім часом значною популярністю серед екстремальних туристів користуються «зелені» садиби. Дані обставини зумовлені низькою ціною політикою та тим, що вони розміщені переважно у кожному населеному пункті, де є туристичні атракції екстремального характеру. Прикладами таких садиб є: садиба «веселка» (с. Сокіл), садиба «Дубок» (с. Кізя-Кудринська), садиба «зелена миля» (с. Сокіл), садиба «Тетянин хутір» (с.мт Стара Ушиця) тощо [15].

Сучасний стан розвитку туризму у досліджуваному районі характеризується тісним зв'язком з індустрією дозвілля та розваг. До спортивних об'єктів м. Кам'янець-Подільського належать: стадіон – 4 об'єкти,

спортивні зали – 33, фізкультурно-оздоровчі зали – 48, стрільбища та тири – 15, інші спортивні споруди – 30. Особливу увагу при розгляді питання аналізу спортивних об'єктів екстремального типу ми хочемо акцентувати на «альпін-парку» та скеледромі. «альпін-парк» – це відносно новий різновид екстремального відпочинку у Кам'янці, що складається із системи взаємопов'язаних дерев'яних платформ – атракціонів: підвісні лінії перешкод, канатні «тарзанки», сходи, мости й гойдалки, закріплені на висоті 1-12 метрів над землею. У Кам'янці новий атракціон розрахований як на дітей, так і на дорослих. Він має всього два рівні: нижчий, висотою в 1 м – розрахований на дітей від 3 років та які мають зріст не більше 1,30 м; та вищий – до 5 м над землею – для відвідувачів вищих за 1,30 м на дорослому рівні розміщено 12 ділянок, а на дитячому – 7. Одночасно проходити маршрут можуть 12 дорослих відвідувачів та 8 дітей. Перед тим, як розпочати проходження по складній підвісній системі, екстремали одягають відповідне спорядження та обов'язково проходять підготовчий інструктаж. «альпін-парк» в Кам'янці-Подільському знаходиться у міському парку над лебединим озером. Скеледром у Кам'янці-Подільському – це тематичний критий зал, де можна спробувати власні сили у скелелазінні. Тематично він поділений на декілька зон – розминки, боулдерингова ділянка та дитяча штучна скеля. Скеледром має у своєму розпорядженні професійних тренерів.

Туристичний продукт «вихідні на Збручі» підприємства «Ture» містить у собі усі базові послуги, що повинен мати тур, а саме організацію перевезення, харчування, проживання, страхування, послуги гіда. Відповідно до програми, послуги з перевезення здійснюються автобусом до місця початку сплаву (с. Завалля), а також з місця його закінчення (с. Брага) до Кам'янець-Подільського. Харчування туристів передбачає один сніданок, обід та вечерю протягом дводенного туру. До вартості також входять послуги досвідченого інструктора, прокат човнів та загального спорядження, а також намету. Також, окремо турист може орендувати спальний мішок, килимок та придбати вхідні квитки до хотинської фортеці.

На нашу думку, туристичне підприємство «Ture» пропонує якісний туристичний продукт ніж туристичне підприємство «Тернопіль». Переглянувши на сайті дані обставини обумовлюються нижчою вартістю на тур, а також більшою протяжністю маршруту. Однак організація туру «вихідні на Збручі» має й свої недоліки. На нашу думку, найбільшим недоліком є організація послуг харчування (один сніданок, обід та вечерю протягом дводенного туру). Оскільки рафт-тур характеризується високим рівнем фізичного виснаження.

Найбільш популярною на території національного природного парку «Подільські товтри» є спелеотуризм до печери «Атлантида». особливістю організації турів до даної печери є підбір маршрутів за рівнем складності – ознайомчий, детальний, максимальний та екстремальний. Екскурсія історичним Старим містом дадуть змогу ознайомитись з архітектурним ансамблем різних епох та культур. Архітектурною перлиною Кам'янця-Подільського по праву вважаються фортифікаційні споруди та фортеця. Це знаменита пам'ятка фортифікаційного мистецтва Східної Європи, яка занесена до «7 Чудес України».

З Кам'янця-Подільського можна здійснити заміські екскурсії. Неподалік від міста в південному напрямку розташовані такі міста як: Хотин (30 км) та Чернівці (100 км). Цікавим місцем для відпочинку є гірськолижний курорт Сонячна Долина, який працює весь рік, поблизу села Бояни (75 км), подібну ідею на території Кам'янецького району на жаль не реалізували.

На східному напрямку є історична місцевість Бакота (55 км) та ландшафтний заказник Совиний Яр, також для туристів, які люблять мало відомі туристичні місця, може бути знахідкою Субічський печерний монастир поблизу села Субіч чи Китайгородське відслонення.

Також, досить знамените село Самчики, туристи залюбки відвідають та познайомляться з історією села. Самчики – це село Старокостянтинівського району Хмельницької області. Село було засноване в 1545 р. До 1620 р.

входило в ординацію Острозьких, а потім належало князівським родам Заславських, Любомирських, Сангушко.

На початку 18 ст. Ян Самюель Хоецький заклав над річкою Случ маєток-резиденцію Самчики.

В 1754-1843 рр. полковник, гайсинський староста Петро Чечель купує в Старокостянтинівському повіті Волині багато сіл в тому числі та маєток Самчики, що належав в той час Казиміру Хаєцькому, та створює в 1790-1805 рр. унікальний палацово-парковий ансамбль з розкішною резиденцією.

Чечель запрошує найкращих архітекторів, садівників та скульпторів. Автором ансамблю був польський архітектор Якуб Кубицький, а ліплення, скульптури левів та горельєфів богинь парадного порталу виконав італієць Жан Батісто Цагпяно.

До маєтку входять також два прибрамні корпуси з парадною брамою, старий маєток Хоецьких та цікавий Китайський будинок.

В палаці збереглася ліпнина в Блакитному, Червоному та Римському парадних залах. Родзинкою палацу є Японський кабінет, розписаний за мотивами епохи Едо або Самураїв.

У 1870 рр. садибу придбало сімейство Громових. З 1904 р. власником Самчиків стає видавець М. Шестаков. Він переплановує сад за французьким стилем, з симетричними насадженнями та прямими доріжками.

Революція принесла з собою нищення садиби, саду й парку. В 1956 р. на території комплексу розмістили обласну науково-дослідну сільськогосподарську станцію. Хоча в 90-х роках садибі надали статусу музею, станція і зараз займає деякі приміщення та поля на її території[10].

Хмельницький рекреаційний район (Волочиський, Красилівський, Летичівський, Старокостянтинівський, Старосинявський, Теофіпольський, Хмельницький райони) має різноманітні рекреаційно-туристичні ресурси: 3 родовища мінеральних вод, наявність водних об'єктів (ріки Південний Буг, Бужок, Вовк, озеро Кузьминське) і значна історико-культурна спадщина, яка пов'язана із боротьбою українського народу за свою незалежність. Площа лісів

- 53,4 тис. га. З цими даними ми можемо зробити висновок, що Хмельницька область збагачена на трудо-ресурсні та природні зони.

На західному напрямку можна рухаючись дорогою до підземної печери Кришталева та Кривченського замку в селі Кривче (65 км), відвідати залишки Жванецького замку, а на зворотній дорозі оглянути залишки замку Скали-Подільської. Не звичним цій стороні також є місто Чортків зі залишками Чортківського замку. Цікавою для туристів може бути печера Атлантида в селі Завалля, що знаходиться на заході району.

У північному напрямку є цікаві місцевості як Малівецький парк у селі Маліївці та водоспад Бурбун у селі Лисець, незвичайним об'єктом області вважається Покровська церква-фортеця у Сутківцях.

В історії на початку 20 століття місто Кам'янець був 40-тисячним із розвинутою на той час промисловістю, зокрема будівельних матеріалів і машинобудування, виробництво інструментарію, також у місті підприємства деревообробної, зокрема меблевої, легкої (швейні, зокрема пошив весільних суконь) та харчової (молокозавод) промисловості.

В 1906 році в місті було створено місцеве товариство «Просвіта», завдяки його діяльності було введено вивчення української мови в початкових та парафіяльних школах, відкрито філію в Могилеві-Подільському.

Сьогодні місто відносно розвинене, має власні заводи, школи, університети, медичні заклади, торгові центри, магазини, ринки, виробничі підприємства.

До найважливіших головних виробничих підприємств міста належать:

- ВАТ «Подільський цемент» - один із найбільших виробників цементу в Україні;
- ТОВ «Кабельний завод» - один з найбільших в Україні виробників низьковольтних, акумуляторних та високовольтних кабелів для автомобілів, тракторів та інших техніки;
- Кам'янець-Подільський електромеханічний завод - виробник низьковольтної комутаційної апаратури, електропобутової та медичної техніки;

– «ВАТ Кам'янець-Подільська ВТО агрегат» - здійснює капітальний ремонт двигунів тракторів та комбайнів, ремонт тракторного електрообладнання та паливної апаратури, ремонт радіаторів, ремонт та виготовлення запчастин для сільськогосподарської техніки[6].

Станом на 1 січня 2014 року загальна кількість суб'єктів середнього та малого підприємництва в місті складала 2 269 одиниць, з них 2 234 - малих підприємств та 35 - середніх. Станом на 1 січня 2015 року в місті налічується 4 206 фізичних осіб та 1791 - юридична особа. В загальному в малому та середньому бізнесі міста зайнято 26 142 особи.

На початку березня 2019 року в Кам'янці-Подільському запрацювала нова електростанція з когенераційними газовими установками потужністю 4,89 МВт, яка дозволяє виробляти електричну та теплову енергію та має убезпечити місто від аварійних відключень електрики.

У Кам'янці-Подільському - декілька ринків («Кам'янець-Подільський», «Джерело-1», «Черемушки», «Династія»), у тому числі автомобільний і автозапчастин, розгалужена мережа торговельних і побутового обслуговування підприємств. У 2011 році відкрився будівельно-господарський гіпермаркет «Епіцентр», також є гіпермаркет «АРК». У місті діє декілька супермаркетів: «Сільпо», два «Фуршет», «АТБ», «Мрія» та «Пако». Також ТЦ «Ювілейний», де розташований магазин побутової техніки «Технополіс», ще з відомих мереж у місті, магазин побутової техніки «Фокстрот». У 2019 році з'явилась інформація, що у місті можуть збудувати повноцінний торговельно-розважальний центр, інвестори сплатили борг за оренду землі, на якій мають намір будувати, реалізація такого проєкту має покращити послуги у сфері торгівлі[6].

У місті є автовокзал і залізнична станція Кам'янець-Подільський. Пасажирський залізничний транспорт забезпечується поїздами:

Таблиця 2.2

Залізничне пасажирське сполучення міста Кам'янець-Подільський

№	Маршрут сполучення
117/118 «Буковина»	Київ - Чернівці
139/140	Київ - Кам'янець-Подільський
770/769 «Подільський експрес»	Кам'янець-Подільський - Київ

Складено за джерелом [6].

Внутрішньоміське й приміське пасажирське сполучення здійснюється переважно маршрутним транспортом, діє декілька служб таксі. Періодично (від 1975 року) піднімається питання про тролейбусні перевезення в місті - хоча це й реалізовано, але це вже закритий проект.

За роки Незалежності України у місті збудовано в місті збудовано понад 80 багатоквартирних будинків. Будівельний ринок представлений переважно місцевими компаніями. Багато будівель у місті характеризуються хаосом і пунктуальним будівництвом. Згідно з новим генпланом до 2030 року заплановано будівництво багатопверхових житлових будинків: у кварталі між вулицями Данила Галицького, Привокзальна, Пушкінської (замість ВАТ Комбінат хлібопродуктів), спеціального призначення (військові склади) в межах вулиць Північної, Чехова, проспекту Грушевського та Хмельницького шосе, також по вулиці Матросова, шляхом зміни цільового призначення (землі спеціального призначення) планується мікрорайон забудови.

У місті діє мережа медичних закладів (понад 10), у тому числі 2 міські й районна центральна лікарні, міські поліклініки № 1, 2, пологовий будинок, дитяча поліклініка, міська стоматологічна поліклініка, ветлікарня. Основна увага розвитку медицини тепер - амбулаторії сімейної медицини, які оновлюють та будують у різних частинах міста.

У Кам'янці-Подільському функціонує 11 вищих закладів, у тому числі 3 університети, 19 загальноосвітніх навчальних закладів, центр дитячої творчості, 2 спортивні школи.

Головні вищі навчальні заклади Кам'янця-Подільського: Національний університет ім. Івана Огієнка, Подільський державний аграрно-технічний університет та Національний університет Державної Податкової Служби України; також вищу освіту надають Кам'янець-Подільське відділення КФЕК НУ ДПС України, медичне та культури училища, будівельний та харчовий коледжі тощо[6].

2.3 Аналіз ринку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та основні стейкхолдери проектів його туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму

Одним із елементів ринку туристичних послуг для культурного туризму є його стрімкий розвиток. Україна, яка має значний туристичний потенціал за природними, історичними, культурними, етнографічними, продовольчими та трудовими ресурсами, не може залишатися осторонь від поточних туристичних процесів.

Хмельницький район є одним із перспективних регіонів розвитку туризму України. Це пояснюється сприятливими характеристиками його географічного положення, сприятливим кліматом, багатством природних ресурсів, історико-культурними та туристично-рекреаційними можливостями. Основними завданнями є розвиток туризму на міжнародному ринку Хмельницького району – створення туристично-рекреаційного комплексу, що задовольняє потреби населення туристичної галузі в оздоровленні та санаторно-курортному лікуванні.

З метою збільшення та прискорення розвитку туристичного продукту на міжнародному ринку культурної туристичної привабливості Кам'янця-Подільського міська влада розробляє та проводить різноманітні проекти, фестивалі та презентації для популяризації бренду міста в Україні та за кордоном.

Наприклад, у 2018 році за статтею 11 Закону України «Про туризм» від 2017 року здійснювався проект «Рекомендовані екскурсоводи» на виконання статті 11 Закону України «Про туризм» у 2017 році міська рада розробила та схвалила порядок здійснення екскурсійного обслуговування на території Кам'янця-Подільського. Було створено спеціальну комісію, яка проводить співбесіди та надає гідам статус рекомендованих екскурсоводів.

Після першого відбору було складено список з 20 експертів та опублікованої «Список рекомендованих екскурсоводів», який міська рада презентувала 27 вересня – у Всесвітній день туризму. Цей список поширюється серед готелів, ресторанів, розважальних компаній, ЗМІ та Інтернету.

Вони також представили календар фестивалів, ще один інструмент розвитку туризму. Щороку в жовтні міська рада збирає номінації на фестивалі, створює календар культурних заходів в Кам'янці-Подільському та затверджується на засіданні міської ради. Для реалізації цієї програми з міського бюджету виділяються кошти. Календар фестивалю розповсюджується на міжнародних ярмарках, готелях, ресторанах, розважальних закладах, туристичних агентствах, а також доступний на сайті міської ради.

Згідно з реєстром Державного агентства України з туризму та курортів на території області провадять діяльність 155 туристичних підприємств: 10 туроператорів і 145 тур агентів, їхня кількість щорічно зростає. Працює програма розвитку туризму в Хмельницькій області на 2013-2015 рр., розроблена відповідно до вимог Закону України "Про туризм", Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2011- 2020 рр., розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 р. № 1088-р. "Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів". Пріоритетними завданнями програми є формування конкурентоспроможного обласного туристичного продукту, насамперед інвентаризація ресурсів, привабливих для використання у сфері туризму, їхня паспортизація та внесення до реєстру; формування обласної мережі туристичних маршрутів; сприяння розвитку інфраструктури; інформаційне забезпечення розробки нових і розвитку наявних

конкурентоздатних туристичних продуктів (випуск друкованої продукції, участь у виставкових заходах, організація престур тощо). Програма покликана стати концептуальною базою довгострокового розвитку туризму в області як високорентабельної галузі економіки, підвищити рівень туристичної інфраструктури та привабливості Хмельницької області як регіону із сучасною індустрією гостинності Західної України для Європи.

Метою програми є реалізація заходів, пов'язаних з розвитком туристичної економіки країни через створення конкурентоспроможного продукту як на національному, так і на світовому ринках, з метою ефективного задоволення туристичних потреб жителів та їх відвідувачів; створення та розвиток нових ресурсів і технологій і технологій туризму, найкращих умов для залучення інвестицій, ефективного використання природних ресурсів, історії, культури та гостинності ресурсів, умов для повноцінних подорожей туристичних груп; Підвищення якості та надання туристичних послуг, розширення мережі туристичних маршрутів та пішохідних маршрутів, впровадження технологічних та інформаційних програм, підтримка внутрішнього туризму та Батьківщини.

Стратегія розвитку туризму і курортів Хмельницької області є невіддільна (частина/ознака) складовою Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2011-2021 рр., затвердженої рішенням обласної ради від 18 травня 2011 р. № 24-4/2011. Пропозиція передбачає реалізацію низки проектів з покращення управління галуззю, інвестування в послуги, збільшення обсягів туристичних послуг, шляхом збільшення в'їзного та внутрішнього туризму, підвищення якості та покращення туристичних послуг. використання спортивних ресурсів та споруд історико-культурної спадщини, покращення вантажоперевезень, виробництва та якості реалізації. Завдання можна вирішити таким чином: ознайомлення з сучасними рекламними режимами та презентаційною діяльністю; підвищення ефективності спортивної діяльності та об'єктів історико-культурної спадщини; будівництво сучасної дорожньої інфраструктури на основних туристичних маршрутах; реконструкція та

модернізація санаторно-курортних, оздоровчих та міських закладів; покращити якість та спроможність туристичних послуг; підготовка екскурсій, подорожей, оздоровлення серед усіх вікових груп жителів області, особливо немовлят, молоді та молоді; знайомство з новими маршрутами та екскурсійним тематичним програмним забезпеченням; підготовка та випуск високоякісної рекламної та сувенірної продукції. Пріоритетом програми є: удосконалення системи адміністративно-законодавчого планування туристичної галузі; підтвердження наявності державної туристичної допомоги: спільна робота ринків в регіоні; розширення мережі турів та екскурсій мандрівників у регіоні; підтримка перспективних видів туризму в регіоні; порядок умов подальшого працевлаштування; створення об'єкта паломництва для вшанування культурної спадщини; модернізація дорожньої інфраструктури; Туристичний офіс: використання об'єктів і меж природної садиби; туристично-рекреаційний потенціал регіону; пропозиції для індустрії туризму та відпочинку; підтримка іміджу міста інформаційний резерв туристичної галузі; підтримка видів активного туризму; підвищення професійного рівня працівників туристичної сфери та зміна їхнього досвіду; на безпечні умови проживання туристів.

Насамперед на розвиток туристичної галузі вступають стейкхолдери, які займаються для подальшого покращення туристичної сфери та великих перспектив в туризмі.

До державних установ, які займаються розвитком туризму міста Кам'янець-Подільський відносять:

Туристично-інформаційний центр – у туристично-інформаційному центрі туристам нададуть інформацію про туристичний потенціал Кам'янця-Подільського, музеї, місця проживання, харчування, якісної організації дозвілля та організації.

Також, до приватних установ, можемо віднести такі туристичні підприємства:

- Турагенція ТРГ Кам'янець-Подільський
- Туристична агенція «Тур-сервіс Кам'янець»

- Туристична фірма «Скарби Поділля»
- Туристична агенція «Грінвіч-тур»
- Туристична агенція «Coral Travel»
- Туристична агенція «Grand tour»
- Туристична агенція «ALL-TOUR»
- Туристична агенція «4 сезони»
- Туристична фірма «Глобус»
- Туристична агенція «Tours and Tickets»
- Туристична агенція «Тур-Мастер»
- Туристична агенція «Поїхали з нами»
- Туристична агенція «SOVA»
- Туристична фірма «Море-Море»

За вісім місяців до 2021 року Кам'янець-Подільський прийняв 250 тисяч туристів, повідомляє Українсько-Інтерфакс. До пандемії кількість туристів у місті становила від 450 000 до 500 000 на рік. На початок цього року нарахували близько 250 тис. Звісно, є спад, особливо серед іноземних туристів. З іншого боку, внутрішній туризм зріс, і туризм контролює, особливо шкільний.

Особливість цього року в місті: якщо раніше піковим місяцем був травень, то зараз - вересень практично зрівнявся з ним.

Можемо розглянути попит міжнародного ринку на 2021 рік, які туристи відвідують найбільше міста Кам'янець-Подільський: це туристи з Польщі – 57% від усіх іноземних мандрівників.

Такі дані ми взяли з туристично-інформаційного центру Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника. Услід за поляками наше місто вподобали німецькі туристи (11%), американські (8%), британські та французькі (4%), румунські, чеські та італійські (3%).

Серед закордонних візитерів – і гості з Росії, Канади, Іспанії, Туреччини (по 2%). Загалом у 2017 році об'єкти музею відвідали туристи з 50 країн світу.

Найбільшою популярністю користується Стара фортеця - її оглянули 205 529 осіб, Ратуша – 20 438 осіб та Галерея мистецтв – 12 243 особи [2].

Ще одним фактором, що негативно впливає на розвиток туризму, є нерозвиненість туристичної матеріально-технічної бази, яка не відповідає міжнародним стандартам, а також недостатній розвиток транспортних систем, таких як транзитний, залізничний, автомобільний, повітряний та морський транспорт та річковий транспорт, призначений для надійного, безпечного та зручного перевезення туристів. Крім того, недостатньо розвинена туристична та сервісна інфраструктура міжнародних транспортних сполучень. Причини цього мають бути пов'язані з нерозвиненістю системи водопостачання, збору відходів, станом вулиць і тротуарів, недосконалістю засобів освітлення та зв'язку, недостатніми темпами перебудови.

Іншими важливими факторами, що гальмують розвиток туристичної галузі та маркетингової частини туристичної політики, є:

– Неналежний розвиток туристично-інформаційної інфраструктури не дозволяє вітчизняним та іноземним туристам швидко отримати необхідну інформацію про можливості туризму та відпочинку в Україні, попередньо замовляти та бронювати туристичні послуги. Яскравим прикладом сучасного інформаційного середовища в індустрії туризму є іспанський веб-сайт, де можна отримати вичерпну інформацію про країну за тематикою: куди піти? Що я буду робити? планування подорожей. Відвідувачі цього сайту можуть знайти потрібну інформацію, замовити туристичні послуги онлайн та зв'язатися з зацікавленими туристичними агенціями. Недостатньо уваги приділяється розвитку туристично-інформаційної інфраструктури в Україні та регіонах нашої країни.

Має велику кількість пам'яток природи, державних заповідників, пам'яток історії та культури, розвинену транспортну мережу. Найбільш привабливим для туристів є національний природний парк «Подільські Товтри» площею 261 тис. га. До Червоної книги України занесено 60 видів рослин і 80 видів птахів, тварин і комах. Рослинний світ парку становить одну третину

загального складу національних парків України, а тваринний світ – одну п'яту частину тваринного світу нашої країни. Одна з найкрасивіших карстових печер «Атлантида» розташована на території національного природного парку «Подільські Товтри». Привертають увагу привабливі природні об'єкти – «Кармелюкова гора», «Пановецька дача», «Манівецька дача», Михайлівський парк, Кам'янець-Подільський ботанічний сад. На півдні парку розташований один з популярніших об'єктів туристського показу знаходиться одна з найпопулярніших туристичних об'єктів - місто Кам'янець-Подільський, на базі якого створено національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець». Тут налічується 168 пам'яток архітектури, в тому числі комплекс фортечних будівель.

У цих умовах українська держава має заохочувати розвиток внутрішнього туризму, оскільки це матиме позитивний вплив як на фінансові показники туристичних компаній, так і на загальні показники країни. Для цього мають бути дотримані такі умови: забезпечення безпеки місця споживання туристичного продукту, знання того, що потік туристів до країни, що перебуває у військовому конфлікті, є потужним; покращити добробут громадян, стабілізувати курс національної валюти; поліпшення туристичної інфраструктури; розвиток повітряного та залізничного сполучення всередині країни; сильне просування України та її туристичних можливостей на міжнародному туристичному ринку; підвищення якості обслуговування відповідно до європейських стандартів. На нашу думку, одним із найважливіших державних заходів є залучення інвестицій в економіку області, особливо в цьому питанні, враховуючи децентралізацію влади та організацію місцевого самоврядування. Слід зазначити, що існують суттєві відмінності в аналізі туристичної діяльності в Україні різними міжнародними організаціями, зокрема в аналізі їх туристичних потоків, в аналізі місткості туристичного ринку та в аналізі окремих показників прогресу. Такі невідповідності можна пояснити кількома основними методами.

Кожному нашому туристу, котрий приїде до нас в Україну потрібно показати кожен куточок наших прекрасних міст.

Тому на нашу думку, має бути створений туристичний підрозділ, який буде відповідати за організацію дозвілля для гостей міста та контролювати такі умови:

- Зустріч путівника міста на залізничному або автовокзалі, запровадити інформаційний куточок в центрі старого міста, щоб туристи та мешканці мали змогу отримати всю необхідну інформацію (карта міста, торгові центри, контактні номери таксі, проживання, заклади харчування, туалети в місті).

- Проживання туристів, це може бути готель, мотель, хостели, або квартири щодобово.

- Заклади харчування та дозвілля, кожному туристу ця інформація необхідна, тому на нашу думку, потрібно запровадити в інформаційний портал всі заклади харчування від дешевших та дорожчих;

- Подорож містом та за його межами. Показати нашим туристам всі куточки нашого прекрасного міста, облаштувати оглядові майданчики вздовж р. Смотрич де кожен зможе помилуватися красою каньйону, цілющими джерелами та чудовими краєвидами. Зелений туризм. Додаткова можливість збільшити "потік" туристів, показати наш мальовничий район та як за невеликі кошти отримати якісний відпочинок. Етно культура села, які найближчі до річки Дністер можуть розвиватися в Етно стилі та також посмакувати Подільською кухнею, що буде додатковою змогою зацікавити туристів.

Для підвищення ефективності туристичної політики на Хмельниччині необхідно посилити її маркетингову компоненту, що можна зробити шляхом поширення наступних маркетингових заходів:

- проведення маркетингового дослідження туристичного ринку Хмельниччині з метою оцінки її рекреаційно-туристичного потенціалу і визначення найпривабливіших для вітчизняних та іноземних туристів туристично-рекреаційних пропозицій;

- створення або відновлення технічних, інформаційних та сервісних умов для реалізації визначених туристично-рекреаційних пропозицій на рівні міжнародних стандартів;
- розробка нових туристичних маршрутів міжнародного значення по території Хмельниччини з урахуванням потреб та інтересів приїжджаючих гостей і потенціалу туристичних ресурсів області із подальшим представленням нових турів на міжнародних туристичних виставках і поданням комерційних пропозицій провідним туроператорам України, Європи і світу;
- створення регіональної інформаційної інфраструктури туристичного бізнесу, яка б органічно доповнювала загальнонаціональну і надавала гостям Хмельниччини, а також зацікавленим особам більші можливості щодо пошуку інформації, бронювання та резервування туристичних послуг, збору та обробки статистичної інформації про розвиток туристичного бізнесу у регіоні;
- створення, підтримка діючого і постійне поновлення веб-сайту з туристичними пропозиціями Хмельниччини;
- створення електронних інформаційних довідників з переліком існуючих туристичних фірм у регіоні, туристичних маршрутів, їх транспортним забезпеченням і вартістю;
- розробка і проведення регулярних рекламних кампаній у ЗМІ для поширення інформації та популяризації найпривабливіших туристично-рекреаційних пропозицій регіону із застосуванням національних і місцевих каналів телебачення, а також каналів, де розміщується реклама країн та найцікавіших туристичних маршрутів: travel channel, CNN, Eurosport та ін.;
- заохочення туристичних фірм та курортно-оздоровчих закладів області до розробки тематичних стендів, присвячених найпривабливішим туристично-рекреаційним пропозиціям і туристичним маршрутам, для їх подальшого представлення у національних і міжнародних туристичних виставках;

- проведення регіональних ярмарок, конференцій, семінарів, презентацій, присвячених проблемам розвитку туристичного бізнесу;
- розробка різноманітних інформаційно-рекламних матеріалів про туристичні маршрути та поширення їх на вітчизняному і міжнародному туристичному ринку (на вітчизняному ринку – через провідні туристичні фірми; на міжнародному ринку – через туристичні представництва України за кордоном, які вже відкриті чи незабаром будуть відкриті при консульствах у різних країнах Європи і світу.

На нашу думку, така перспектива є розвитком українського туризму як туристичного продукту на міжнародному ринку культурного туризму. Хмельницька область є одним із найбільш перспективних для туризму регіонів України. Передумовою ефективного розвитку туризму в Хмельницькій області є створення регіональної регуляторної системи різноманітних організацій, від якої залежить якість туристичних послуг та проведення активної туристичної політики. Динамічний розвиток індустрії туризму в Хмельницькій області може бути забезпечено поширенням та впровадженням нових видів туристичних послуг. Пріоритетними напрямками для Хмельниччини є оздоровчий туризм (відпочинок та лікування на курортах області), екологічний туризм, пізнавальний, а також тури вихідного дня.

На нашу думку, впровадження нових екскурсійних маршрутів, пошук ефективних форм поєднання різних видів туризму (наприклад, екологічного туризму з природо-пізнавальним, сільським і мисливським та ін.) сприятиме подальшому розвитку туризму на Хмельниччині.

Для здійснення та формування позитивного сприйняття Хмельниччини як привабливого туристичного регіону потрібні значні маркетингові зусилля, які необхідно спрямувати на вдосконалення системи інформаційного забезпечення, поглиблення маркетингових досліджень в сфері туризму, стимулювання розвитку інфраструктури туризму шляхом залучення вітчизняних і іноземних інвестицій для реконструкції, будівництва тур об'єктів.

Впровадження нових пішохідних маршрутів та пошук ефективних шляхів

поєднання різних видів туризму сприятиме подальшому розвитку туризму в Хмельницькій області. Створення позитивного іміджу Хмельницької області як туристичної дестинації потребуватиме значних маркетингових зусиль для вдосконалення інформаційної системи, поглиблення дослідження туристичного ринку та розвитку туристичної інфраструктури із залученням вітчизняних та іноземних інвестицій у реконструкцію та будівництво туристичних об'єктів.

Висновки до розділу 2

Хмельницька область – одна з областей України, що розташована на Подільській височині, яка тягнеться із заходу на схід вздовж одних із найбільших рік України - Дністра та Південного Бугу, область розташована на Поділлі та Південно-Східній Волині. Клімат помірно-континентальний, таким його роблять понад 3 тисячі річок загальною, та 55 водосховищ і 2 тисячі ставків. Регіон відомий своєю природою, історичними пам'ятками, фортецями, архітектурними комплексами, які можуть зацікавити гостей та жителів України, активним відпочинком та пізнанням історії країни. Це стимул для залучення інвестицій та створення рекреаційних об'єктів, які впливатимуть на зростання виробництва не лише в рекреаційно-оздоровчому секторі, а й в інших сферах.

Кам'янець-Подільський - це туристичний центр в Україні, саме місто ще недостатньо розвинене, але в майбутньому туризм вже матиме нові поразки. Він має цікавий, природний та історико-освітній зміст і є одним із лідерів активного туризму, фестивалів та конференцій, орієнтованих на багатьох українських та іноземних туристів протягом року.

Місто приваблює українських та іноземних туристів своєю унікальною старовинною архітектурою та численними історичними пам'ятками, старовинними замками, красивими околицями та прекрасною атмосферою.

У Кам'янці-Подільському є багато зелених зон відпочинку, які відвідують мешканці та гості міста — ботанічний сад, дендропарк, парк Шевченко, сквер магдебурзького права, парк Небесної сотні та Кам'янець-Подільський парк,

сквери Танкістів і Васильєва, Альпін парк, місцевий парк. Смотрицький каньйон, у тому числі й у межах міста, включений до національного природного парку «Подільські Товтри».

Кам'янець-Подільський є одним з найпопулярніших напрямків туризму, який займається розвитком для подальшого покращення як іноземного, так і внутрішнього, зокрема у формі турів вихідного дня. У місті є туристично-інформаційний центр, місцеві та національні компанії та туроператори, що займаються популяризацією туризму в місті, які можуть запропонувати організацію та проведення цікавих екскурсій на території, та надати людину екскурсовода, який розповість та покаже найкращі привабливості міста.

Хмельницький рекреаційний район (Волочиський, Красилівський, Летичівський, Старокостянтинівський, Старосинявський, Теофіпольський, Хмельницький райони) має різноманітні рекреаційно-туристичні ресурси: 3 родовища мінеральних вод, наявність водних об'єктів (ріки Південний Буг, Бужок, Вовк, озеро Кузьминське) і значна історико-культурна спадщина, яка пов'язана із боротьбою українського народу за свою незалежність. Площа лісів - 53,4 тис. га. З цими даними ми можемо зробити висновок, що Хмельницька область збагачена на трудо-ресурсні та природні зони.

На нашу думку, впровадження нових екскурсійних маршрутів, пошук ефективних форм поєднання різних видів туризму (наприклад, екологічного туризму з природо-пізнавальним, сільським і мисливським та ін.) сприятиме подальшому розвитку туризму на Хмельниччині.

Для здійснення та формування позитивного сприйняття Хмельниччини як привабливого туристичного регіону потрібні значні маркетингові зусилля, які необхідно спрямувати на вдосконалення системи інформаційного забезпечення, поглиблення маркетингових досліджень в сфері туризму, стимулювання розвитку інфраструктури туризму шляхом залучення вітчизняних і іноземних інвестицій для реконструкції, будівництва тур об'єктів.

Впровадження нових пішохідних маршрутів та пошук ефективних шляхів поєднання різних видів туризму сприятиме подальшому розвитку туризму в

Хмельницькій області. Створення позитивного іміджу Хмельницької області як туристичної дестинації потребуватиме значних маркетингових зусиль для вдосконалення інформаційної системи, поглиблення дослідження туристичного ринку та розвитку туристичної інфраструктури із залученням вітчизняних та іноземних інвестицій у реконструкцію та будівництво туристичних об'єктів.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

3.1 Особливості розробки туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський

Туризм є однією з найважливіших галузей у світі. Щороку мільйони людей подорожують з різними цілями. Тому забезпечення конкурентоспроможності їх послуг, особливо між іноземними та вітчизняними компаніями, є важливим питанням для будь-якої туристичної фірми, як державного, так і приватного.

На сьогоднішній день туристичні підприємства можуть запропонувати безліч різноманітних послуг, які забажає клієнт, починаючи від дорогих люксових турів та відпочинку, і також, які доступні кожному, це автобусні поїздки по країні і за її межі, а також для задоволення потреб клієнта в екстремальному туризмі.

Як було написано в другому розділі, українці почали розуміти, що наша Україна також має багато історичних пам'яток, пам'яток культури по всій країні, які охороняються державою. Тому подорожі в нашій країні дуже популярні. Але турагенти не повинні забувати про подорожі в інші частини світу.

Тому багато українських туроператорів намагаються створювати нові цікаві туристичні продукти, які будуть користуватися великим попитом у людей. Але для більшості компаній туристичної сфери це досить складне завдання, і не всі знають, з чого цей процес повинен початися на найвищому рівні.

Відповідно до Закону України «Про туризм» туризм – це туристичні послуги з розміщення, харчування, транспорту, інформаційних та рекламних

послуг, а також послуги з питань культури, спорту, побуту, розваг тощо, призначені для задоволення потреб туристів[1].

При розробці туристичного продукту туристичні підприємства повинні відповідати таким вимогам:

1. Безпека;
2. Комфортність;
3. Достатність послуг;
4. Конкуентоспроможність.

На практиці під туристичним продуктом культурного туризму розуміють три види можливих пропозицій на ринку: 1) подорож (комплексне туристичне обслуговування) здійснюється відповідно до планів подорожей, які пропонують компанії, туроператори (організатори), споживають для особистого користування.), а також оптовикам (посередникам, турагентам) для отримання економічної вигоди; 2) транспортні послуги, житлові послуги, житло, оформлення закордонних паспортів, страхування, туристична програма, оренда автомобіля тощо. спеціальні туристичні послуги, які можуть включати. ; 3) багаж, що містить різноманітні інформаційні матеріали (каталоги, карти, карти, словники, путівники тощо), необхідні для туристів і мандрівників у країні перебування. У результаті туристичний продукт включає три елементи: ланцюги, послуги та продукти додаткового подорожі [9, с.145]. Туристичні продукти можна розділити на категорії залежно від мети поїздки, кількості учасників, сезону та тривалості візиту. Крім того, туризм поділяється на категорію обслуговування та формою.

Класифікація туристичного продукту наведена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Класифікація туристичного продукту

Ознаки	Види турів
Мотивація	<ul style="list-style-type: none"> – санаторно-курортне лікувальний – рекреаційний

	<ul style="list-style-type: none"> – культурно-пізнавальний – спортивний – діловий – науковий – конгрес – релігійний – екстримальний – «шопінг тур» – екзотичний та інші.
Організаційні засади	<ul style="list-style-type: none"> – пекидж-тур – інклюзив-тур
Форми організації	<ul style="list-style-type: none"> – організований – самодіяльний
Кількість учасників	<ul style="list-style-type: none"> – груповий – індивідуальний
Сезонність	<ul style="list-style-type: none"> – цілорічний – сезонний
Термін подорожування	<ul style="list-style-type: none"> – короткостроковий – середньостроковий – довгостроковий
Клас обслуговування	<ul style="list-style-type: none"> – V.I.P – люкс-апартамент – люкс – перший – туристський – кемпінг
Набір послуг	<ul style="list-style-type: none"> – повний пансіон – напів-пансіон – ліжко/сніданок
Маршрут	<ul style="list-style-type: none"> – лінійний – кільцевий
Засоби долання	<ul style="list-style-type: none"> – транспортні – пішохідні

Види транспорту	<ul style="list-style-type: none"> – наземні: автомобільний, автобусний, залізничний, мотоциклетний, велосипедний, кінний та інші; – водні: річковий, морський, підводний; – повітряні: авіаційний, повітряні кулі, інші види
Масштаби	<ul style="list-style-type: none"> – міжнародний (подорож в інші країни); – внутрішній (подорожі в межах своєї країни).

Складено за джерелом [44].

Тому відрізнити життєвий цикл туристичного продукту і пов'язану з ним фазу товарної політики від товарної політики на товарному ринку практично неможливо. Однак деякі проекти зумовлені нематеріальним характером туризму та особливими обставинами, в яких він використовується.

Також, туристичний продукт, як і інші товари, проходить відповідні етапи життєвого циклу розглянемо їх:

1. Фаза впровадження;
2. Фаза розвитку;
3. Фаза розробки;
4. Фаза старіння.

Розглянемо характеристики етапів життєвого циклу на прикладі туристичного продукту, тобто рекреаційного використання на ще не освоєній туристичній території.

На етапі впровадження перевагами такого новинного туристичного продукту є враження, але відсутність додаткової мережі послуг. Цей продукт призначений для людей, які втомилися від шуму на морському курорті і які помиляються щодо потенційних турбот.

З часом туристична зона починає наповнюватися інфраструктурою – ресторани, нічні клуби, казино, інші розважальні та культурні об'єкти сприяють

і вимагають покращення умов проживання, якості харчування. Саме це ми маємо на увазі під етапом розвитку туристичної галузі.

Рекламні кампанії та ексклюзивна інформація збільшують потік туристів у місто Кам'янець-Подільськ та інші міста України. Потенціал туристичного регіону буде максимально використано, щоб відповідні туристичні продукти перейшли на стадію розвитку. Місцева влада в Україні починає вдаватися до планування, координації та контролю туристичного руху, що підлягає стандартизації туристичних послуг на туристичному ринку.

Головна умова стадії старіння – зменшення приїзду туристів. Збільшення пропозиції туристичних продуктів починає приносити споживачам більше шкоди, ніж користі. Це вимагатиме повної перебудови структури туристичного продукту.

Перебіг цих етапів життєвого циклу туристичного продукту залежить від таких факторів:

- природні характеристики місцевості;
- можливості залучення капіталу;
- структура туристичного руху;
- мода.

Життєвий цикл туристичного продукту - політична нестабільність країни, забруднення навколишнього середовища, інвестиційна політика уряду тощо. Прослідкувати за життєвим циклом туристичного продукту можна навіть тоді, коли немає однієї фази. Наприклад, нехтування етапом розробки туристичного продукту, який включає відвідування Діснейленду у Флориді, США. Популярність Діснейленду зростала настільки швидко, що фази розвитку не було, і туристичний продукт одразу перейшов у фазу розробки.

Туристичними продуктами в місті Кам'янець-Подільський займаються досить багато стейкхолдерів, які писалися в другому розділі, вони дають змогу успішності для розвитку та просування туристичного продукту на міжнародному ринку. Для збільшення туристичного потоку в місті та туристичного бюджету в країні.

Отже, місто Кам'янець-Подільський має багато переваг, котрі включаються для туристичного продукту, досить перспективним називати місто фестивалів, тому що дійсно дослідивши перший та другий розділ, фестивалі в Хмельницькій області відіграють велику роль, та збагачують наше місто великою успішністю, в туристичній сфері для впровадження нових ідей та збагачення популяризації міста за допомогою туристичних фестивалів та туристичних проектів.

3.2 Перспективи реалізації проекту туристичного продукту культурного туризму міста Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку

Туристичний проект – це комплекс заходів, що здійснюються з особливими потребами та належної якості для забезпечення перебування особи за межами постійного місця проживання.

Розвиток ідеї подорожі передбачає пошук кількох ідей, щоб визначити найбільш переконливу ідею.

Принципи підходу до пошуку сервісу та партнерів компанії:

- Туристичний бізнес має орієнтуватися на довгострокове співробітництво.
- Обов'язково співпраця має бути взаємовигідною та мати перспективи розвитку.
- Партнер повинен бути досвідченим учасником ринку туристичних послуг або близьким до нього, з якостями, які вимагають цільові споживачі.
- Послуги, що надаються різними постачальниками, мають відповідати однаковому рівню та стандартам обслуговування.
- Послуги, які надає партнер, повинні повністю відповідати критеріям.

Туристичні компанії-партнери виконують такі функції:

- вивчення потреб потенційних туристів у турах та туристичній програмі;
- підготовка програм подорожей та туризму для майбутнього туристичної служби;
- взаємодія з постачальниками послуг;
- розрахувати вартість поїздки та визначити ціну;
- реалізація подорожі;
- методичне забезпечення поїздок;
- забезпечити туристів необхідним і спеціальним обладнанням, сувенірною та рекламно-інформаційною продукцією;
- підготовка, підбір та призначення експертів для маршрутів (гідів, тренерів, гідів-перекладачів тощо);
- реклама та інформація для просування туристичного продукту до споживачів;
- контроль якості, надійності та безпеки туристичних послуг.

Формування базового та додаткового комплексів послуг складається з дій із залученням повного набору послуг партнерів і провайдерів на основі їх реальних пропозицій.

Елементи подорожі:

- Пункт призначення подорожі.
- Розробити туристичний маршрут.
- Визначити види транспорту на маршруті.
- Планування вхідного основного пакету послуг.
- Сплануйте маршрут, який визначає мету поїздки..
- Визначити період подорожі.
- Визначити та відкоригувати ціну наступного переказу.

Основні послуги туроператора:

- Підтримка оформлення віз;
- Організація транспорту;

– Прибуття туриста до місця проживання (місця тимчасового перебування під час відпочинку) та зворотний трансфер, а також інші умови транспортування в країні перебування, передбачені для поїздки;

- Проживання;
- Харчування;
- Страхування туристів;
- Організувати поїздки та вільний час.

До категорії додаткових послуг зазвичай входять::

- екскурсійні послуги, інструктивні перекладачі;
- Послуги з ремонту обладнання;
- Послуги оренди;
- Обмін валют;
- Телефонний, поштовий та інші види зв'язку;
- Домашні послуги.

У міжнародній практиці набір стандартних послуг, які пропонуються туристам, називають інклюзивними або пакетними подорожами залежно від мети подорожі, візи, проживання, харчування, подорожі, транспорту, додому, спорту, спорту, медицини та маркетингу. Залежно від мети поїздки та згоди потенційних клієнтів, інші послуги були виконані відповідно до їхніх вимог.

Розглянувши всі особливості культурного туризму міста Кам'янець-Подільський та всі об'єкти, можна запропонувати власний історико-екскурсійний тур «Краса Поділля».

Історико-екскурсійний тур «Краса Поділля»

Київ-Кам'янець-Подільський 3 дні/2ночі

Екскурсійний туристський маршрут «Краса Поділля» складений таким чином, щоб познайомити туристів з історичними подіями, що відбулись у період з 1362 року на території міста. Під час екскурсійного тур маршруту екскурсанти мають змогу познайомитись з історичними подіями, відвідати історичні будівлі у м. Кам'янець-Подільський та побачити красу навколо міста з допомогою круїзу на кораблі каньйону річки Дністра.

Маршрут екскурсії передбачає відвідання таких місць, як: Старий замок – міст стрімка Лань – Ратуша – Вірменський колодязь – Руська брама – Кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла – Будинок з драконом – сходи Фаренгольца – Площа Польський ринок – круїз на кораблі по каньйону Дністра.

Технологічна карта туристичного маршруту передбачає:

Протяжність маршруту: 451 км. (Додаток В)

Тривалість подорожі: екскурсійна – 2-3 дні.

Характеристика маршруту:

1. Відвідування Старого замку.
2. Знайомство та пішохідна екскурсія містом Кам'янець-Подільський.
3. Ознайомлення з історією міста.
4. Круїз на кораблі по каньйону Дністра.

План туру:

День 1

9.00 – Зустріч з гід екскурсиводом біля центрального вокзалу міста

Кам'янець-Подільський

10.00 – Заселення в готель «Біля річки»

11.00 – 12.00 – Вільний час, обід в межах готелю

12.20 – Відвідання міст стрімка Лань до «Старого замку», екскурсія по фортеці

16.00 – Круїз на кораблі по каньйону Дністра

День 2

08.00 – Сніданок в межах готелю

10.00 – Знайомство з історичними будівлями міста

10.30 – Відвідання екскурсії «Ратуша», «Вірменська криниця»

13.00 – Пішохідна екскурсія «Будинок з драконом»

15.00 – Відвідання «Кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла»

17.00 – Екскурсія «Руська брама»

18.00 – Вільний час

День 3

08.00 – Сніданок в межах готелю

10.00 – Екскурсія «Нижня та Верхня Польська брама»

12.00 – Екскурсія «Сходи Фаренгольца»

15.00 – Обід

18.00 – повернення в місто Київ

Опис об'єктів за туром:

Кам'янець-Подільський величне місто, одне з найкрасивіших у світі завдяки кррасивому мальовничому каньйону річки Смотрич та величезної кількості архітектурних пам'яток. Кам'янець вважається одним із чудес України і є третім за величиною в Україні. Ви побачите: Стару фортецю (13-18 ст.), собор Петра і Павла (16 ст.) поруч із мінаретом зі статуєю Діви Марії, найстарішу ратушу в Україні (15 ст.), прогулянка вулицями історичного центру міста, де можна насолоджуватися красою, яку створюють у гармонії природа та людина.

Готель «Біля річки»

Цей готель розташований в історичному районі Польських воріт, на березі річки Смотрич. До послуг гостей безкоштовний Wi-Fi. До собору Олександра Невського можна дійти пішки за 10 хвилин.

Номери готелю оснащені телевізором і DVD-програвачем. Ванні кімнати з душем або ванною. Фен, праска, чайник і холодильник надаються за запитом.

Сніданок подається в кафе готелю. Ви також можете замовити домашню їжу.

За 100 метрів від готелю «Біля річки» зупинка «Калле. Зарванська». Відстань до Міжнародного аеропорту Чернівці становить 200 км.

Найпопулярніші зручності:

- 2 басейни
- Номери для некурців
- Ресторан

- Обслуговування номерів
- Безкоштовна паркова
- Бар
- Узбережжя

«Ратуша» (Додаток Е)

У центрі Польського ринку знаходиться колишній будинок польського магістрату – Ратуша. Багато років біля стін будівлі перебували ті, хто підтримував звільнення місцевості від гніту польської аристократії.

Будівля виконана в різних архітектурних стилях: бароко, ренесанс, ампір. Ратушу можна розділити на дві: двоповерхову будівлю, в якій розміщувалася ратуша, і будиночок з годинником. Ратуша має багато кімнат і два підвальні поверхи. У 1884 році в будівлі встановили годинник з двома дзвонами.

«Вірменська криниця» (Додаток Ж)

Вірменський фонтан розташований у нижній частині вежі перед міським палацом. У сімнадцятому столітті багатий вірменський купець отримав велику суму грошей, щоб черпати воду з міста, але всі гроші зникли. Місцеві жителі вирішили побудувати криницю.

Вода з нього виявилася солоною і неприємною на смак. Колодязь був закритий. У середні століття між будинком Ратуші і колодязем розташувався майданчик, на якому відбувалися екзекуції.

«Будинок з драконом» (Додаток К)

З 1374 року нехристиянська виборча влада заснувала в Кам'янці, яка стала столицею Русі, найвища слов'янська імперія – центрального уряду держави. Поступово він прийшов до влади віконта Польщі. Склад державних замовлень був змінений на владу Польщі.

Будівля належала церкві Іоанна Хрестителя з драконом у передній частині. Через роки після війни будинок з драконом отримав статус пам'ятника архітектури. Сьогодні в його стінах знаходиться дирекція Національного-історико-архітектурного заповідника «Кам'янець».

«Кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла» (Додаток И)

Кафедральний собор побудований у стилі ренесансу, бароко та неготичному стилях. В побудову входять костел, тріумфальна арка, дзвіниця і мінарет, які побудували турки після взяття міста.

З повернення польської влади, на мінареті встановили статую Богородиці.

«Сходи Фаренгольца» (Додаток Л)

Є пам'яткою архітектури в Кам'янці-Подільському і охороняється державою. Сходи збудовані з тесового каменю в 1850 році за кошти міста. У 1870 році проводився ремонт, внаслідок якого закріплено зруйновані східці. У 1874 році до сходів Фаренгольца були прибудовані нові дерев'яні перила. У 1934 році проводився регулярний ремонт.

Сходи починалися біля будинку на вулиці Кузнечній, який у 1850 році придбав штабс-капітан Федір Фаренгольц (батько доктора Едмунда Фаренгольца). Невдовзі Федір Фаренгольц зніс стару будівлю і побудував на її місці триповерховий будинок (зруйнований під час німецько-радянської війни)

«Руська брама» (Додаток З)

Руські ворота знаходилися на південь від міста. Основний принцип оборонно-гідротехнічного комплексу полягав у закритті шлюзів, після чого, каньйон був затоплений водою і автоматично не дозволяла противнику атакувати місто.

Комплекс російських воріт містив укріплення, вісім веж і барбикен. Ворота неодноразово перебудовували. Останній ремонт відбувся в 2008 році. Сьогодні це комплекс Руської брами: три вежі, які з обох боків перекривають міцний барбакан, півтори вежі, берегова вежа та оборонний мур.

Круїз на кораблі по каньйону Дністра

Туристи мають унікальну можливість здійснити круїз на теплоході до найкрасивіших куточків річки Дністер. Маршрут пролягає по Національному заповіднику «Подільські Товтри» і туристів чекатимуть казкові скелі, незвичайна природа, блакитна гладь Дністра. Ця подорож запам'ятається назавжди, і ми впевнені, що обов'язково туристи повернуться, які здійнять круїз, захочуть повернутися до нас не один раз.

Тривалість - 2 години.

Калькуляція вартості екскурсійного туру в міста Кам'янець-Подільський:

Кількість туристів – 10 чоловік.

Харчування – сніданки.

Вартість проживання в одномісному номері.

Транспорт - комфортабельний автобус.

Вартість проживання в готелі Кам'янець-Подільський: 600 грн/особу
(ціна за дві ночі).

Вартість харчування входить у вартість проживання.

Транспорт : Автобус Київ – Кам'янець-Подільський – 800 грн/особу в
обидві сторони.

Екскурсійна програма:

Екскурсія «Старий замок»

– Вхід до замку: 60,00 грн. + гід-екскурсовод 100 грн.

Загальна вартість екскурсії: 160 грн/особу

Екскурсія «Ратуша» (експозиції «Історія Магдебурзького права на
Поділлі» та «Історія грошового обігу на Поділлі»)

– Вхід: 25,00 грн. + гід-екскурсовод 100 грн.

Загальна вартість екскурсії: 125 грн/особу

Екскурсія «Будинок з Драконом»

Загальна вартість екскурсії: 100 грн/особу

«Кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла» вхід
безкоштовний – екскурсія гід-екскурсовода 50 грн/особу

Загальна вартість екскурсії: 50 грн/особу

«Руська брама» - вхід безкоштовний – екскурсія гід-екскурсовода 50
грн/особу

Загальна вартість екскурсії: 50 грн/особу

Круїз по Дністру –140 грн/особу

Послуги тур фірми - 15 % від розміру всіх видатків.

Прибуток тур фірми - 20 % від розміру всіх видатків.

Кошторис:

Проживання в готелі: 3 дні*10 осіб*600 грн.=18 000 грн.

Екскурсійна програма: (160+125+100+50+50+140)*10 чел.=6 250 грн.

Автобус за маршрутом: Київ-Кам'янець-Подільський 800*10=8000 грн.

Усього витрати: 18 000+6 250+8 000=32 250 грн.

Послуги тур фірми: 32 250*15%=4837,5 грн.

Прибуток тур фірми: 32 250*20%= 6 450 грн.

Загальна вартість тура: 32 250+4837,5+6 450=43 537,5 грн.

Загальна вартість із ПДВ : 43 537,5 * 1,2=52 245 грн.

Вартість туру на 1 людину: 52 245/10=5224,5

У вартість входить:

- Проїзд комфортабельним автобусом (в обидві сторони);
- Проживання в готелі;
- Сніданки;
- Супровід гіда-екскурсовода
- Екскурсійне обслуговування на туристичних об'єктах;
- Хороший настрій і чудова атмосфера

У вартість НЕ входить:

- Особисті витрати;
- Харчування в ресторанах/кафе.

Культурний туризм є одним із основних способів пізнати свою країну та створити відчуття гордості за свою культурну спадщину. Тому туристичні компанії заохочують своїх клієнтів пізнавати нове в їхньому житті, знайомитися з їхньою культурою, історією, красивими місцями, що дозволяє нам розвиватися.

Туризм за своїми характеристиками кардинально не відрізняється від інших форм економічної діяльності. Тому існуючі правила сучасного маркетингу цілком можуть бути застосовані у сфері туризму[21].

Відносини стосуються диверсифікації існуючих визначних пам'яток і послуг, визначних пам'яток і туристичних потреб, а також очікуваних вигод.

Зростання передбачає розвиток нових можливостей для створення нових можливостей для продажу туристичних продуктів. Він призначений для підготовки проїзних документів і надання постійним клієнтам і підприємствам огляду веб-сайту компанії.

Основна увага приділяється дослідженню ефектів практики ринкового лідерства та дослідженню повноти та обґрунтованості цих ефектів [21].

Загальна мета дослідження ринку – задовольнити потреби громадян у туристичних послугах та створити найбільш підходящі умови для їх ефективного придбання. Тому головною функцією дослідження ринку є оцінка співвідношення між попитом на поточні туристичні послуги.

3.3. Прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку

Сьогодні індустрія туризму є однією з основних форм світової торгівлі, швидко розвивається на світовому економічному ринку туристичних послуг. Туризм – це унікальна економіко-технічна система формування та реалізації туризму для задоволення попиту на туристичні послуги.

Він охоплює чотири основні концепції:

1. Туристське виробництво;
2. Поставка туристичних товарів;
3. Ефект реалізації від туристичних продуктів;
4. Туристське споживання.

Туристичні продукти, вироблені туристичними операторами, повинні відповідати наступним принципам:

- безпека (всі аспекти та етапи проходження туру);
- зручність (задоволення життєвих потреб в проживанні, харчуванні, транспортуванні та інших послугах на рівні, по можливості не нижчому ніж в

постійному місці проживання), тобто надавати якісне обслуговування під час подорожі;

- ергономічність (пристосування туристичного продукту та його складових до фізіологічних і психологічних потреб мандрівника);
- достатність послуг, що пропонуються для задоволення потреб туриста під час подорожі, для реалізації мети подорожі;
- категоріальна відповідність (всі складові тура повинні відповідати заявленому класу обслуговування);
- конкурентоспроможність (збільшення виробництва прибутковості в діяльності туристичної фірми).

Також можемо зауважити, що порівняно з 2018 роком кількість туристів у Кам'янці-Подільському зменшилась.

За квітень 2019 року наше місто відвідали 90736 туристів, в попередньому році – 91792 туристів.

Найбільше гостей приїжджали з Хмельницької, Київської, Тернопільської та Чернівецької областей.

Середній вік туристів, які найчастіше відвідують Кам'янець 20-39 років, переважають - чоловіки.

Абсолютна більшість туристів перебувала в Кам'янці упродовж 1-3 днів (72%). 15% туристів перебували в місті 4-7 днів, і 13% – 8 і більше днів.

Серед іноземних туристів переважають жителі Польщі, Естонії, Туреччини, Італії, Росії.

Близько іноземців (91-95%) перебувають у місті упродовж 1-3 дні.

Дослідивши дану область можна створити графік кількості туристів, що відвідують Хмельницьку область за роки 2015 – 2020 рік. Динаміку кількості туристів обслуговуваних туроператорами та тур агентами від туристичної діяльності розглянемо на основі графіка (рис.3.1):

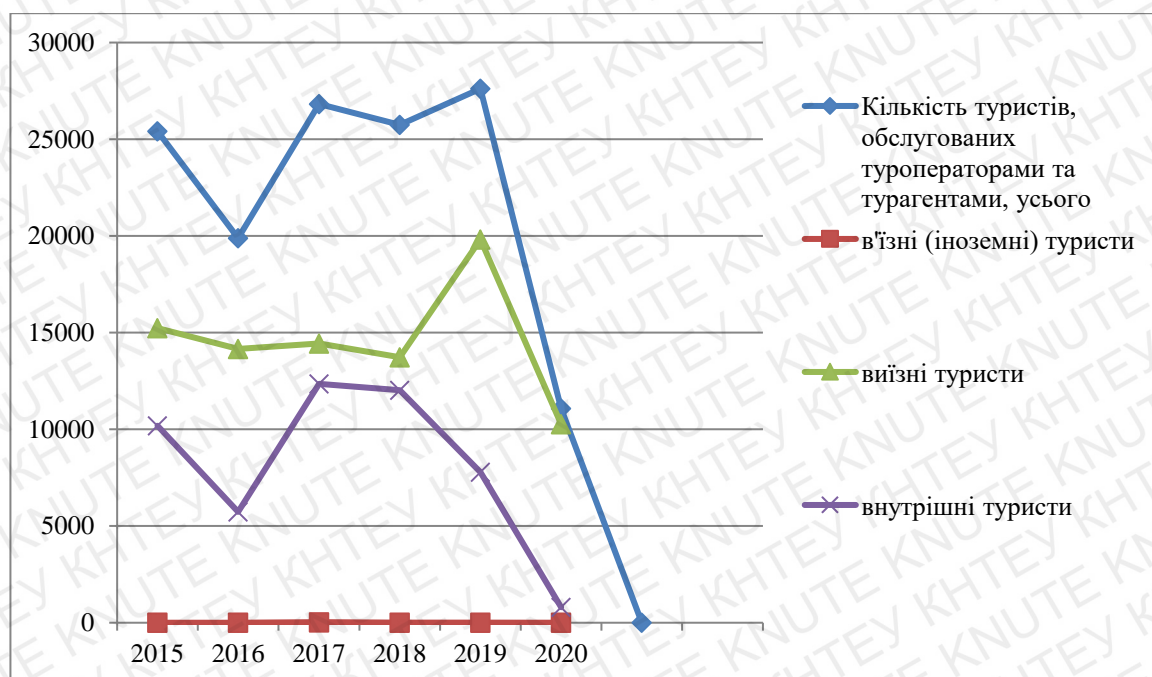

Рис.3.1 Динаміка обслуговування туристів Хмельницької області

Джерело: Державна служба статистики [10].

Дані таблиці засвідчують, що динаміка обслуговування туристів Хмельницької області з 2020 року значно спадає, а все тому, як писалося в першому розділі, через пандемію Ковід-19, туристичне обслуговування завдає мінуси на туристичному ринку. Але розглянувши графік ми можемо сказати, на кінець 2017 року можна побачити незначне зростання показника, тобто до Пандемії, туристів було значно більше, а це означає, що в майбутньому все має стати на свої місця і туристичне обслуговування значно зросте, та завдасть високий рівень в бюджетній лінії та в сфері туризму.

Дослідивши даний розділ можемо відкрити прогнозування просування туристичного продукту культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський на міжнародному ринку на найближчих 5 років.

Прибуток туристичної фірми від одного туру на групу 10 осіб сягає 6 450 грн, тому якщо взяти до уваги, що даний проект тур на місяць буде реалізовано близько 3-х разів ми можемо порахувати його продаж на рік:

На 1 рік – Прибуток $(6\,450 * 3) * 12$ місяців = 232 200 грн.

На 2 роки – $(6\,450 * 3) * 24$ місяців = 464 400 грн.

На 3 роки – $(6\,450 * 3) * 36$ місяців = 696 600 грн.

На 4 роки – $(6\,450 * 3) * 48$ місяців = 928 800 грн.

На 5 роки – $(6\,450 * 3) * 60 = 1\,161\,000$ грн.

В місті Кам'янець-Подільський досить успішно розвивається туристичний продукт культурного туризму на міжнародному ринку.

Для успішного розвитку залучені досить багато туристичних операторів, які описувалися в другому розділі, котрі розробляють туристичні цікаві маршрути, щоб іноземці та жителі України хотіли повертатися в історичне місто Кам'янець і дізнаватися, про кожен куточок міста більше нового та відкривати для себе нові горизонти та історичні аспекти.

Отже, на нашу думку основними завданнями розвитку туризму на Хмельниччині є формування туристично-рекреаційного комплексу, який задовольняв би потреби населення на відпочинку і туризмі; формування ринку конкурентоздатних на міжнародному рівні рекреаційних послуг на основі ефективного використання наявних природних і культурно-історичних ресурсів з одночасним збереженням екології, залучення максимальної кількості туристів на територію області, збільшення обсягів надходження коштів за допомогою туристичних проектів, в тому числі валютних, до місцевих бюджетів, збереження чистоти природного середовища та охорона рекреаційних ресурсів області. Хмельниччина має величезні природні ресурси для динамічного розвитку туристсько-екскурсійних послуг. На її території зосереджена значна кількість пам'яток природи, державних заказників, історико-культурних пам'ятників, добре розвинута транспортна мережа. Також, потрібно зарекламувати місто, розробити більше сайтів в соціальних мережах, для викладу найважливішої та цікавої інформації, щоб залучити молодь та зацікавити в сфері туристичної діяльності.

Висновки до розділу 3

Сьогодні туристичні компанії можуть запропонувати широкий спектр послуг, які побажає клієнт, від розкішних і розважальних подорожей, а також

усього, що доступно, до подорожей вдома та за кордоном і задовольнити вимоги екстремального туризму.

Культурний туризм є одним із найважливіших способів дізнатися про свою країну та пишатися її культурною спадщиною. Тому, туристичні підприємства, які надають тури, вони заохочують своїх клієнтів, для пізнання нового в своєму житті, знайомство з культурою, історією, пам'ятками, це все дає нам змогу на саморозвиток самого себе.

Туризм за своїми основними характеристиками суттєво не відрізняється від інших форм економічної діяльності. Тому всі існуючі положення сучасного маркетингу можна в повній мірі застосувати до індустрії туризму. Сьогодні туристична галузь є однією з основних форм міжнародної торгівлі, що розвивається на найбільш динамічному міжнародному ринку туристичних послуг. Індустрія туризму – це унікальна економіко-технологічна система продажу освіти та туристичних послуг для задоволення попиту на туристичні послуги.

Отже, на нашу думку основними завданнями розвитку туризму на Хмельниччині є формування туристично-рекреаційного комплексу, який задовольнить потреби населення на відпочинку й туризмі; створення конкурентоспроможного на міжнародному рівні ринку рекреаційних послуг на основі ефективного використання наявних природних і культурно-історичних ресурсів з одночасним збереженням екології, залучення максимальної кількості туристів на територію області, збільшення обсягів надходження коштів за допомогою туристичних проектів, в тому числі валютних, до місцевих бюджетів, збереження чистоти природного середовища та охорона рекреаційних ресурсів області Хмельниччина має величезні природні ресурси для динамічного розвитку туристсько-екскурсійних послуг. На її території зосереджена значна кількість пам'яток природи, державних заказників, історико-культурних пам'ятників, добре розвинута транспортна мережа. Також, потрібно зарекламувати місто, розробити більше сайтів в соціальних мережах,

для викладу найважливішої та цікавої інформації, щоб залучити молодь та зацікавити в сфері туристичної діяльності.

ВИСНОВКИ

Сьогодні культурний туризм є найбільш популярним і перспективним серед усіх видів туризму. Зараз цей вид туру містить багато історичних, культурних та географічних інтересів. Основною метою міського культурного туризму є ознайомлення туристів з історією, культурою, архітектурою, мистецтвом, пам'ятками історичних подій, природними та етнічними особливостями, сучасним життям громади та багато іншого.

Існує дві основні складові такого культурного туризму: природна та культурна спадщина. Таким чином, можна назвати окремі культурні об'єкти, пам'ятники, типи музеїв, археологічні розкопки, мистецтво, міста та історичні місця, народна кухня та традиційні свята.

Україна в нас багата на природні, історичні, культурні, етнографічні, продовольчі ресурси, яка відома гостинним, привітним, щирим, працьовитим народом, має всі шанси для розвитку культурного туризму є всі необхідні умови для залучення іноземних туристів.

Сьогодні міжнародний туризм стає все більш важливим і в центрі уваги великих експертів у всьому світі. Міжнародна торгівля послугами широко розглядається як невід'ємна частина міжнародної торгівлі товарами, а міжнародна торгівля відноситься до торгівлі як товарами, так і послугами. Таким чином, світовий ринок послуг продовжує стабільно зростати. Вона аналізується як цілісна система з дуже тісно пов'язаними компонентами. Аналізуючи категорію міжнародного туризму, можна сказати, що це форма зовнішньоекономічних зв'язків. Важливим аспектом зростання значення міжнародного туризму для України є продовження активізації попиту на туристичний продукт на міжнародному ринку послуг. Зростання попиту на туристичні послуги. Динаміка сучасної економіки призвела до виникнення та загострення жорсткої конкуренції на міжнародному туристичному ринку[35].

Методологія визначає систему показників, що визначають обсяги туризму та вплив туризму на економіку країни (регіону), зміст яких є однаковим і порівнянним на всіх рівнях українського та міжнародного управління.

Методологія використовується для узгодження показників та джерел статистичних даних, які визначають економічну та соціальну значущість туризму в Україні, для оцінки обсягів туристичного споживання, а отже, для участі в переміщенні капіталу та інших туристичних переваг та туристичного розвитку.

На нашу думку, культурний туризм та інші види туризму на міжнародному ринку мають велике майбутнє. В останні роки сильно почав розвиватися туризм, збільшується кількість відвідувачів, що в основному впливає на економічну діяльність країни. Туристський потік має швидкі платежі та високу прибутковість, що вирішує ще одну проблему соціального планування – прямо чи опосередковано сприяє підвищенню рівня життя місцевих жителів.

Хмельницька область – третій за чисельністю населення регіон України з понад 1700 видів рослин, 116 з яких занесені до Червоної книги України після Криму та Карпат. Сьогодні понад 15% області – однієї з найкращих в Україні – належить до резервного фонду [69].

Кам'янець-Подільський - це туристичний центр в Україні, саме місто ще недостатньо розвинене, але в майбутньому туризм вже матиме нові поразки. Він має цікавий, природний та історико-освітній зміст і є одним із лідерів активного туризму, фестивалів та конференцій, орієнтованих на багатьох українських та іноземних туристів протягом року.

Місто приваблює українських та іноземних туристів своєю унікальною старовинною архітектурою та численними історичними пам'ятками, старовинними замками, красивими околицями та прекрасною атмосферою.

В місті Кам'янець-Подільський є багато розваг, куди можна відвідати, можемо розглянути, такі як: «Парк розваг Поділля», «Районний центр культури і розваг», «Парк атракціонів та розваг», «Active Day», «Patyson Beach Club», «Oculus», «BRDM-тур».

Багато іноземних туристів відвідує Україну. Туристи завжди хочуть побачити найчарівніше і найпривабливіше, щоб повернувшись у свій рідний

край зі цікавими розповідями та чудовими спогадами про Україну. Передусім хочемо виділити місто Кам'янець-Подільський яке запровадило себе унікальною туристичною діяльністю.

В місті багато є цікавого, в першу чергу варто приділити увагу на Кам'янець-Подільську фортецю «Старий замок» - це одна зі збережених фортець в Україні. На території розміщені експозиції, котрі відкривають історію замку та краю.

Можемо розглянути найбільш популярні туристичні тури такі як:

- «Перлини Поділля». Кам'янець - Подільський - Хотин - Чернівці - с. Завалля (печера "Атлантида").
- «Замки Поділля». Київ - Кам'янець-Подільський - с. Кривче (Кришталева печера) - Хотин - Київ.
- «Королівський Кам'янець». Київ - Кам'янець Подільський - Хотин - Чернівці - Меджибіж - Київ.
- «Краса Поділля». Львів - Кам'янець-Подільський - Хотин - Кривче - Більче Золоте - Львів.
- «Кам'янець, Хотин і Бакота». Львів - Кам'янець - Подільський - Бакота Хотин - Львів.
- Львів - Скала-Подільська - Кам'янець-Подільський - Хотин - с. Кривче (Кришталева печера) - Львів.

Річка Смотрич – незвичайне для Східної Європи геологічне утворення, несе свої води подільськими краями до самого Дністра. Каньйон глибиною 30-50 метрів, прибитий річкою в скельній породі. Зараз ЮНЕСКО розглядає можливість внесення Смотрицького каньйону до об'єктів всесвітньої спадщини.

Отже, область має багатий туристичний потенціал для розваг, туризму, роботи та історичних послуг.

У Кам'янці-Подільському є багато зелених зон відпочинку, які відвідують мешканці та гості міста - ботанічний сад, дендропарк, парк Шевченко, сквер магдебурзького права, парк Небесної сотні та Кам'янець-Подільський парк,

сквери Танкістів і Васильєва, Альпін парк, місцевий парк. Смотрицький каньйон, у тому числі й у межах міста, включений до національного природного парку «Подільські Товтри».

Кам'янець-Подільський є одним з найпопулярніших напрямків туризму, який займається розвитком для подальшого покращення як іноземного, так і внутрішнього, зокрема у формі турів вихідного дня. У місті є туристично-інформаційний центр, місцеві та національні компанії та туроператори, що займаються популяризацією туризму в місті, які можуть запропонувати організацію та проведення цікавих екскурсій на території, та надати людину екскурсовода, який розповість та покаже найкращі привабливості міста.

Найбільш популярною на території національного природного парку «Подільські товтри» є спелеотуризм до печери «Атлантида». особливістю організації турів до даної печери є підбір маршрутів за рівнем складності – ознайомчий, детальний, максимальний та екстремальний. Екскурсія історичним Старим містом дадуть змогу ознайомитись з архітектурним ансамблем різних епох та культур. Архітектурною перлиною Кам'янця-Подільського по праву вважаються фортифікаційні споруди та фортеця. Це знаменита пам'ятка фортифікаційного мистецтва Східної Європи, яка занесена до «7 Чудес України»

З метою збільшення та прискорення розвитку туристичного продукту на міжнародному ринку культурної туристичної привабливості Кам'янця-Подільського міська влада розробляє та проводить різноманітні проекти, фестивалі та презентації для популяризації бренду міста в Україні та за кордоном.

Метою програми є реалізація заходів, пов'язаних з розвитком туристичної економіки країни через створення конкурентоспроможного продукту як на національному, так і на світовому ринках, з метою ефективного задоволення туристичних потреб жителів та їх відвідувачів; створення та розвиток нових ресурсів і технологій і технологій туризму, найкращих умов для залучення інвестицій, ефективного використання природних ресурсів, історії,

культури та гостинності ресурсів, умов для повноцінних подорожей туристичних груп; Підвищення якості та надання туристичних послуг, розширення мережі туристичних маршрутів та пішохідних маршрутів, впровадження технологічних та інформаційних програм, підтримка внутрішнього туризму та Батьківщини.

Отже, на нашу думку основними завданнями розвитку туризму на Хмельниччині є формування туристично-рекреаційного комплексу, який задовольнить потреби населення на відпочинку й туризмі; створення конкурентоспроможного на міжнародному рівні ринку рекреаційних послуг на основі ефективного використання наявних природних і культурно-історичних ресурсів з одночасним збереженням екології, залучення максимальної кількості туристів на територію області, збільшення обсягів надходження коштів за допомогою туристичних проектів, в тому числі валютних, до місцевих бюджетів, збереження чистоти природного середовища та охорона рекреаційних ресурсів області Хмельниччина має величезні природні ресурси для динамічного розвитку туристсько-екскурсійних послуг. На її території зосереджена значна кількість пам'яток природи, державних заказників, історико-культурних пам'ятників, добре розвинута транспортна мережа. Також, потрібно зарекламувати місто, розробити більше сайтів в соціальних мережах, для викладу найважливішої та цікавої інформації, щоб залучити молодь та зацікавити в сфері туристичної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
3. Александрова А.Ю. Міжнародний туризм. URL: <http://infotour.in.ua/aleks24.htm>
4. Біляєва С. Біля початків комплексного вивчення історичної топографії Кам'яця-Подільського: з розробок М. Б. Петрова, 2017. 9 с.
5. Братюк В.П. Аналіз досвіду західних країн щодо формування державної політики сприяння розвитку туризму. Актуальні проблеми економіки, 2012. №9(135). С. 63-71
6. Вільна енциклопедія Вікіпедія <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
7. Глушко В.М. Просування туристичних послуг / В.М. Глушко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2018. - № 1. - С. 86–96
8. Головня О.М. Перспективи сфери туризму як фактору соціально-економічного зростання Вінницької області / О.М. Головня // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2017. - №10 (26). - С. 69-78.
9. Гонак І. М. Брендинг туристичного продукту регіону: сутність та особливості формування / І. М. Гонак // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - № 6(1). - С. 209-214
10. Культурний туризм в Україні визначення, особливості, проблеми та перспективи URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kochetkova2.htm
11. Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kuzmuk.htm
12. Мальська М.П. Туристичний бізнес. URL: westudents.com.ua/knigi/618-turistichniy-bznes-malska-mp.html
13. Перспективи розвитку туризму Хмельницької області URL: <http://tourism-book.com/books/book-42/chapter-1451/>

14. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: від теорії до реалій / Т. І. Ткаченко // Матеріали Міжнародної наукової конференції. Туризм: реалії та перспективи розвитку, 24 жовт. 2014. - Київ: КНТЕУ. - С. 41
15. Хмельницька обласна державна адміністрація URL: https://www.adm-km.gov.ua/?page_id=1562
16. Шиманська В.В. Стратегічне управління якістю туристичних послуг в межах розвитку туристичного комплексу України: теоретичні аспекти / В.В. Шиманська. // Економіка. Управління. Інновації, 2015. - 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_44
17. «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
18. Аніпко Н.П., Мельник О.А., Мельничук К.В. Думка громадськості щодо туристичного використання середьовічних замків і фортець в Україні (за матеріалами анкетування в Хмельницькій області. Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. Вип. 483: Географія. Чернівці: Чернівецький нац.університет, 2010.
19. Баженова С. Є. Сучасний стан туристичної галузі в Хмельницькій області / С. Є. Баженова // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету І. Огієнка. Економічні науки. - 2013. - Вип. 8. - С. 314-315.
20. Буторіна В.Б Сучасні тенденції діяльності підприємств туристичної сфери України та Хмельницької області. URL: <http://www.vestnikeconom.mgu.od.ua/journal/2016/19-2016/13.pdf>.
21. Види культурного туризму URL: https://studme.org/288957/turizm/vidy_kulturnogo_turizma
22. Головна сторінка розділу "Законодавство України" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
23. Горіна Г. О. Розвиток ринку туристичних послуг в Україні в умовах просторової поляризації: дисертац. ... д-ра екон. наук, 08.00.03 - економіка та управління національним господарством. - Дніпро, 2017. - 493 с.

24. Гуменюк О. В. Розвиток туризму в Хмельницькій області як складова характеру міжнародного бізнесу регіону / О. В. Гуменюк // Актуальні проблеми розвитку рекреаційного бізнесу в Україні та розвитку його конкурентоспроможності. - 2014. - С.27.

25. Дідик Н. В. Розвиток іноземного туризму-пріоритетне завдання для України / Н. В. Дідик, О. В. Варшава // Економіка і суспільство. - 2017. - № 9. - С. 763-767.

26. Дідик Н. В. Розвиток іноземного туризму-пріоритетне завдання для України / Н. В. Дідик, О. В. Варшава // Економіка і суспільство. - 2017. - № 9. - С. 763-767.

27. Долинська О. (2017) Особливості туризму в Хмельницькій області. Вісник Київського національного університету, Географія [Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Географія], 1-2 (66-67), 146-149.

28. Долинська О. (2017) Особливості туризму в Хмельницькій області. Вісник Київського національного університету, Географія [Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Географія], 1-2 (66-67), 146-149.

29. Донченко К. Як порахувати туристів?/ Електронний ресурс. URL: http://biz.censor.net.ua/columns/3025289/yak_porahuvati_turistv

30. Ільницька-Гикавчук Г. Особливості оцінювання якості туристичних послуг / Г. Ільницька-Гикавчук // Науковий вісник НЛТУ України, 2017. - №27. – С. 62-64.

31. Ільницька-Гикавчук Г. Особливості оцінювання якості туристичних послуг / Г. Ільницька-Гикавчук // Науковий вісник НЛТУ України, 2017. - №27. – С. 62-64.

32. Історико-культурний туризм: український та світовий досвід: підручник / О. П. Реєнт, В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К. : «Фоліант», 2019. – 331 с.

33. Історико-культурний туризм: український та світовий досвід:

підручник / О. П. Реєнт, В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К. : «Фоліант», 2019. – 331 с.

34. Історіографічна довідка хто і коли заснував Кам'янець-Подільський URL:https://tovtry.com/ua/history/statti/hto_koly_zasnuvav_kamjanets1.html/

35. Кам'янець Подільська фортеця URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

36. Кам'янець-Подільська фортеця як об'єкт туристичних маршрутів України URL: https://tourlib.net/statti_ukr/brylinskyj.htm

37. Кам'янець туристичний: статистика іноземних туристів URL: <https://www.3849.com.ua/news/1918681/kamanec-turisticnij-statistika-inozemnih-turistiv>

38. Кам'янець-Подільський центр повітроплавання URL: <http://www.pilotoon.com.ua/>

39. Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму Головне управління статистики у Хмельницькій URL: <http://www.km.ukrstat.gov.ua>

40. Козубова Н. В. Туристичні послуги як об'єкт ринкових відносин в Україні / Н. В. Козубова // Інноваційна економіка. - 2014. - № 2. - С. 137-143.

41. Колективні засоби розміщення Хмельницької області URL: <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/tur/kzr.htm>

42. Культурний туризм URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

43. Мальська М. П., та ін. Економіка туризму: теорія та практика / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. - Київ: Центр учб. л-ри, 2014. - 544 с.

44. Маркетинг в туризмі URL: https://tourlib.net/books_ukr/mark_tur03.htm

45. Мельниченко О. А., та ін. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія / О.А. Мельниченко, В.О. Шведун. – Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. – 153 с.

46. Мельниченко С.В., та ін. Управління бізнес-процесами в туризмі : монографія / С.В. Мельниченко, К.А. Шеєнкова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 270 с.

47. Міжнародний туризм URL:
<https://core.ac.uk/download/pdf/16423929.pdf>
48. Момонт Т.В. Основні фактори розвитку ринку туристичних послуг/
Економіка. Управління. Інновації. 2012. №1 (7). URL:
tourlib.net/statti_ukr/momont4.htm.
49. Мультимедійна платформа іномовлення України
URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3011683-novij-sajt-i-marafon-ekskursij-kamanec-rozproviv-ak-virtualno-vidkrie-tursezon.html>
50. Новини України URL <https://www.bbc.com/ukrainian/blog-history-47951049/>
51. Опанасюк Н.А. Організаційно-правові засади розвитку внутрішнього туризму в Україні / Н.А. Опанасюк // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2014. - №2. – С. 848-853
52. Офіційний веб-сайт Кам'янець Подільської міської ради URL:
<https://kam-pod.gov.ua/>
53. Офіційний інформаційний сайт URL: <https://vinrada.gov.ua/rozvitok-turizmu-prioritet-kamyanecpodilskoi-miskoi-radi.htm/>
54. Пандемія Covid-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні URL:
<http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf/>
55. Панчук А.П. Туристична індустрія України / А.П. Панчук, І.В. Панчук // Інноватика у вихованні, 2017. - №5. - С. 154–161.
56. Передумови виникнення та розвитку історико-культурного туризму в місті Кам'янець-Подільський URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Opria_Bohdana/Peredumovy_vynyknennia_ta_rozvytku_istoryko-kulturnoho_turyzmu_v_misti_Kamianets-Podilskyi/
57. Проблеми і перспективи розвитку культурно пізнавального туризму. найважливіші фактори розвитку культурно-пізнавального туризму URL:
<https://zizuhotel.ru/uk/poezdka/problems-i-perspektivy-razvitiya-kulturno-poznavatel'nogo/>
58. Рега М. Тенденції та перспективи розвитку управління

підприємствами туристичної сфери в сучасному ринковому середовищі / М. Рега // Молодий вчений, 2015. - № 5 (20). - С. 72-75.

59. Розвиток культурно-пізнавального туризму в Україні: м. Кам'янець-Подільський URL: https://visnyk-geo.knu.ua/wp-content/uploads/2019/02/Вісник-КНУ_Географія_№_77-81.pdf / с.77

60. Розвиток туризму URL: https://www.tovtry.com/ru/tur/recreat/rec_all.html

61. Санаторно-курортні та оздоровчі заклади Хмельницької області URL: http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/tur/spot_r.htm

62. Сім чудес України номінації URL: https://7chudes.in.ua/nominaciyi/kamyanets/Україна_стає_все_цікавішою_для_іноземних_туристів_/_Укрінформ._2019 URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2664756-do-reci-v-turizmi-ukraina-ne-pase-zadnih.html>

63. Укрінформ мультимедійна платформа іномовлення України URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2664756-do-reci-v-turizmi-ukraina-ne-pase-zadnih.html/>

64. Факультет по Географії URL: <https://geography.lnu.edu.ua/>

65. Філіпенко Т. В. Сучасні проблеми розвитку іноземного туризму в Україні / Т. В. Філіпенко // Матеріали Восьмої Міжнародної науково-практичної конференції., 30-31 жовтня 2014 р. – 5с.

66. Формування туристичного бренда як фактор регіональної політики URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-1-20.pdf>

67. Формування туристичного бренда як фактор регіональної політики URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-1-20.pdf>

68. Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти розвитку: [колективна монографія] / За ред. С.А.Копилова, С.Е. Баженової. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. - Розділ 7. - С. 120-149.

69. Черчик Л. М. Оцінка сучасного стану та перспективи розвитку

рекреаційного природокористування в Україні / Л. М. Черчик // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 6. - С. 180–186.

70. Як розвивати туристичний бізнес URL: <https://tyzhden.ua/Society/19753>

ДОДАТКИ

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ
РОЗВИТКУ**

**Збірник
наукових статей
студентів**

Частина 1

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
-------------	---

ТУРИСТИЧНИЙ ТА КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

БОРИСИЧОВА В. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	6
---	---

КРИНІЦЬКА Л. РОЗРОБКА МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТУРИЗМУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	10
--	----

ЛОКУТОВА О. ФОРМУВАННЯ АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ	16
---	----

НЕЧИПУРЕНКО Д. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЦІННІСНО- ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ	21
--	----

РІПЕНКО Д. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ НА ТУРИСТИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	27
--	----

СИТНИК Р. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ КУЛЬТУРОЮ ПЕРСОНАЛУ ТУРИСТИЧНОЇ МЕРЕЖІ	32
--	----

ТОЛОЧИН А. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	38
---	----

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС

АНДРІЄВСЬКА О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ	45
---	----

БЛОЩИНСЬКА А. ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	53
---	----

ГОЛОВА М. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГУ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ	59
--	----

ГОРОБЕЦЬ В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ МУЗЕЙНОГО ТУРИЗМУ	64
---	----

СРЕСЬКО В. МУЗИЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ	71
КОНОНЕНКО П. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ЕТНОГРАФІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	75
КОРОЛЬОВА П. ГРСЬКОЛИЖНИЙ ТУРИЗМ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19	81
КРИЛОМАКА А. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТУВАННЯ ПРОДУКТУ ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ	86
КУЧЕРУК В. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ	93
МИНЧЕНКО А. ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ	100
ПОДОЛИННА А. ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	104
СОРОКОПУД А. СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПРОСУВАННЯ	111
ЧЕРНИШЕНКО Д. ПРОСУВАННЯ КУРОРТНОГО ПРОДУКТУ ПРИАЗОВ'Я ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ	116
ШЕВЧУК О. ФОРМУВАННЯ ІВЕНТИВНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РИНКУ В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ	120
ШИДІЙ А. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	126
ТРОФИМЧУК Ю. НАУКОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ	131

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ

АНДРІЄВСЬКА О., 2 курс ФРГТБ КНТЕУ,
спеціальність 242 «Туризм», спеціалізація «Міжнародний туристичний бізнес»

У статті розглянуто низку проблем для подальшого покращення розвитку культурного туризму міста Кам'янець-Подільський для залучення більшої кількості вітчизняних та іноземних туристів. Проаналізовано перспективи культурного туризму міста Кам'янець-Подільський.

Ключові слова: Кам'янець-Подільський, туризм, культура, культурний туризм, міжнародний туризм.

The article discusses a number of problems for further improving the development of cultural tourism in the city of Kamenets-Podolsky to attract more domestic and foreign tourists. The perspectives of cultural tourism of the city of Kamenets-Podolsk are analyzed.

Keywords: Kamenets-Podolsky, tourism, culture, cultural tourism, international tourism.

Актуальність. Кам'янець-Подільський є історичним містом в Україні, розташоване у південній частині Хмельницької області. Місто запровадило себе унікальною старовинною архітектурою та багатьма історичними пам'ятками, старовинні фортифікаційні споруди, мальовничі околиці й неповторна атмосфера роблять це місто надзвичайно привабливим, як для вітчизняних, так і для іноземних туристів.

Основними проблемами є низька якість туристичного продукту, в Україні мало розвинена туристична інфраструктура та не відповідають туристичні послуги міжнародним вимогам обслуговування в самому місті. Також, на сьогодні посідає проблема, яка відіграє велику роль на розвиток в туризмі, через пандемію у світі Ковід-19, це стало для туристичної галузі найсерйознішим викликом за весь час її існування.

Мета: дослідити проблеми та перспективи міста Кам'янець-Подільський для розвитку культурного туризму.

Завдання та об'єкт: проаналізувати перспективи в місті для залучення вітчизняних та іноземних туристів, об'єктом є процес розв'язання проблем в місті Кам'янець-Подільський для розвитку в туристичній сфері.

Результати дослідження: Культурно-пізнавальний туризм на сьогодні відіграє чималу роль в туристичній діяльності. В Україні цей вид туризму має перспективи для розвитку, завдяки значному історико-культурному потенціалу.

В місті посідає проблема в активній забудові старої частини, порушення архітектури Старого міста, а це, своєю чергою, знижує його історичну цінність та історико-культурних пам'яток, котрі витіснені у ролі головної туристичної атракції. Діє Закон України «Про охорону культурної спадщини». Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, в межах її територіального моря та прилеглої зони, охороняються державою [9].

Падає розвиток культурно-пізнавального туризму через те, що недостатня участь зацікавлених сторін, зокрема та органів державного управління у підтримці туристичної галузі. Можемо розглянути фактори розвитку культурного туризму.

Культурно-пізнавальний туризм – складне й багатогранне явище. Упродовж останніх років усе більше науковців займаються дослідженням своєрідного феномена, що виступає могутнім фактором економіки, одним із соціальних інститутів, а також цілісною сферою культури. Термін культурний туризм було вперше використано на міжнародному рівні в матеріалах Усесвітньої конференції з культурної політики у 1982 р. [3]. Даний напрям досліджували такі відомі вітчизняні вчені, як О. О. Бейдик, В. Г. Гуляєв, А. П. Дурович, О. О. Любіцева, М. П. Кляп, Д. М. Стеченко, В. К. Федорченко, Л. М. Черчик, Л. М. Яцунта тощо. Чималий внесок у розвиток культурного туризму зробили також закордонні й вітчизняні вчені-філософи та культурологи, а саме: Дж. Урі, Г. Марсель, А. Оло, Ф. Депре, Ж. Фереоль, Ж.-П. Норець, В. Пазенок, В. Федорченко, С. Горський, М. Цюрупа.

У своїх дослідженнях вони розглядають його як одне з явищ культури, а також потужний рушій духовного розвитку особистості. У зв'язку з тим, що цей вид туризму набуває все більшої популярності серед подорожуючих, існує наявна потреба комплексного вивчення культурного туризму як окремого напрямку туристичної діяльності в Україні, а також розробки наукової концепції його управління, що забезпечить багатим на історико-культурні ресурси територіям стабільний туристичний потік та популярність серед відпочиваючих. Саме тому метою даної статті є дослідження проблем та перспектив розвитку цього виду туризму в межах одного з найцікавіших історичних міст України – Кам'янець-Подільського [11., с. 77].

Рис. 1. Фактори розвитку культурного туризму

Джерело: [5]

На сьогодні також є проблема в Україні через пандемію Ковід-19, туристичний потенціал з 2020 року зменшився через закриття кордонів та закриття міст на карантинні умови, також і місто Кам'янець-Подільський не приймає туристів через ситуацію всього населення землі. У зв'язку з цим нинішня криза виявила давні структурні слабкості в економіці туризму.

Пандемія коронавірусу Ковід-19, з'явилася в Азії наприкінці минулого року, вірус поширився на кожен континент окрім Антарктики, а станом на 13 травня 2020 року в усьому світі підтверджено вже 4,17 мільйона випадків захворювання на коронавірус і 287 тисяч смертей. Перший випадок захворювання на Ковід-19 в Україні було зафіксовано 4 квітня 2020 року. Станом на 12 травня в країні підтверджено 16023 випадків захворювання та 425 смертей [8., с. 4]. Проте міста в Україні досить швидко відреагували на глобальні зміни на тлі пандемії, було запущено кілька великих онлайн-проектів для підтримки туристичного бізнесу так і для розвитку інноваційних пропозицій і нових форматів подорожей.

Зокрема в місті необхідно покращити туристичну інфраструктуру, проблема зі транспортним сполученням, що є недоліком в забезпеченні залізничному та автобусно-маршрутному пересуванню даної території. Окрім, того ж залізничні та автобусні вокзали потребують модернізації та реконструкції. Якщо покращиться інфраструктура, то для туристів стане місто привабливішим, та не буде проблем зі дорожнім сполученням. Також, є потреба в облаштуванні міста встановити: покажчики, інформаційні центри, туристичні маршрути, інтерактивні музеї, сучасні готелі різної категорії від звичайних туристичних притулків до хороших закладів.

Таким же чином, якщо місцева влада подбає про забезпечення найкращого туристичного іміджу міста зі шляхом зацікавлення та приваблення якомога більшої групи туристів і намагається створити пізнавальний туристичний бренд, то варто зосередитися на декількох видах туризму, які сформують основу розвитку міста як туристичної дестинації. Зважаючи на це, дане дослідження буде корисним для умов та чинників розвитку культурно-пізнавального туризму на території Кам'янця-Подільського та дозволить опініти його як основу для створення туристичного бренду міста, що приведе до збільшення туристичних потоків та підвищить зацікавленість туристів даною дестинацією і відповідно, забезпечить місту процвітання й фінансову стабільність. Проілюструємо схемою:

Рис. 2. Умови та чинники розвитку культурного туризму міста
Джерело: [13].

Директор Департаменту гуманітарної політики Альона Кузема розповіла про роботу ради щодо розвитку туристичної інфраструктури та надання туристичних послуг.

Директор Кам'янець-Подільського музейного комплексу Олександр Заремба звернув увагу присутніх на основний об'єкт туризму – державний історичний музей-заповідник. Для формування національної та локальної самоідентифікації, за словами директора заповідника «Кам'янець», використовується потенціал Національного історико-культурного заповідника.

Кам'янець-Подільська міська рада координує роботу туристичної інфраструктури, до складу якої входять Подільські Товтри, історичний музей-заповідник, Ліга екскурсіводів, фестивалі агенції, гільдія ремісників, Подільський сувенір, військово-історичні товариства, об'єднання тур агентств та туроператорів, асоціація готельєрів та рестораторів міста. Туристична інфраструктура нараховує 8 музейних об'єктів, зелений туризм, об'єкти рекреації, туристичні маршрути, підсвітку Старого міста, розважальні та спортивні заклади, 21 туристичну фірму, 65 екскурсіводів. Готельний бізнес міста складають 79 закладів [7].

Також уряд схвалив Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Документ розроблено з метою створення умов для забезпечення прискореного розвитку сфери туризму і курортів, перетворення її у високоєфективну, інтегровану у світовий ринок галузь. Запровадження Стратегії передбачається за напрямками, серед яких: забезпечення безпеки туристів та захист їх законних прав та інтересів, імплементація законодавства ЄС у сфері туризму, забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури, удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери туризму, формування та просування позитивного іміджу України, як країни привабливої для туризму. Реалізація акта передбачається за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел не заборонених законодавством, а обсяг фінансування визначатиметься щороку з урахуванням конкретних завдань і реальних можливостей.

Реалізація Стратегії передбачає досягнення таких показників:

- збільшення витрат туристів під час подорожей в Україні до 80 млрд. гривень у 2026 році;
- збільшення обсягу капітальних інвестицій у сферу туризму та курортів до 6,6 млрд. гривень у 2026 році;
- забезпечення діяльності інституту саморегулювальних організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації та відповідних регіональних туристичних організацій);
- функціонування Єдиної туристичної інформаційної системи, що містить інформацію про всі туристичні та рекреаційні ресурси країни, придатні для використання в туризмі, у тому числі об'єкти культурної спадщини та природно-заповідного фонду;
- впровадження рекомендованої Всесвітньою туристичною організацією ООН (ЮНВТО) системи сателітного рахунка;
- заснування десяти туристичних представництв за кордоном;
- лібералізація візового режиму з десятьма країнами світу, що є цільовими туристичними ринками для України.

Очікувані результати

Реалізація Стратегії дасть змогу:

- підвищити конкурентоспроможність національного та регіональних туристичних продуктів;
- підвищити якість життя населення шляхом забезпечення економічного зростання, екологічної безпеки, консолідації суспільства, надання доступу до послуг у сфері туризму та курортів;
- створити нові робочі місця, розширити можливості населення щодо працевлаштування та самозайнятості;

- створити сучасну туристичну інформаційну інфраструктуру, а також забезпечити поширення інформації про туристичні ресурси України у світовому інформаційному просторі [10].

На нашу думку, якщо держава буде фінансувати для туристичної галузі бюджет, тоді рейтинг в туристичній діяльності підніметься набагато швидше і потік туристів в Україні буде збільшуватися, що стане перспективою в економічній сфері та в туристичній діяльності.

Україна стає все привабливішою для іноземних туристів – про це свідчить зростаюча статистика відвідування нашої країни 2015-2020 років. Найбільш відвідуваним місцем серед іноземних туристів є Карпати, а також Київ, Львів, Одеса, Чернігів. Володимир Царук відмічає, що іноземців, які приїждять в Україну як туристи, передусім цікавить гастрономічний туризм, а на другому-третьому місці для них – визначні місця та розваги, хоча звісно, свою роль тут відіграють унікальні особливості кожного регіону, куди приїждять іноземні мандрівники.

Про те, що Україна стає все популярнішою серед іноземних відвідувачів свідчить і те, що CNN, одна з найвідоміших телекомпаній світу, склала окремий рейтинг з найкращих 11 туристичних міст України. До нього ввійшли Львів, Чернівці, Умань, Київ, Переяслав-Хмельницький, Харків, Чернігів, Одеса, Ужгород та Кам'янець-Подільський. «В Україні є безліч прекрасних місць з великою кількістю туристичних заходів. І хоча відвідування деяких регіонів рекомендується уникати через наявність там сепаратистів, та велика частина цієї величезної країни відкрита для турбізнесу. Жваві міста, стародавні замки, приголомшлива сільська місцевість, різноманітність ландшафтів і гостинність – все це робить Україну особливим місцем, незалежно від її проблем», – пишуть укладачі рейтингу. У Києві рекомендують відвідати два об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – Києво-Печерську Лавру (Монастир печер) і Софійський собор, а також Андріївський узвіз і Будинок з химерами. Львів називають культурною столицею України з найбільш приголомшливою архітектурою в країні, а Чернівці – перлиною Західної України і «Маленьким Віднем» [12].

Місто Кам'янець-Подільський має досить значний культурний, туристичний, економічний, освітній осередок збагачений на численні музеї, закладами культури й екскурсійні об'єкти, проводяться різноманітні фестивальні та культурні заходи, що в першу чергу впливає на перспективи в туризмі. На сьогодні Кам'янець-Подільський являє собою унікальний комплекс історичних споруд, який є третім в Україні після Києва та Львова. Згідно з цим ми можемо розглянути такі переваги, котрі охоплює місто для розвитку туризму. У місті розташовано багато фортець, церков, костелів, монастирів, старовинних житлових будинків, оборонних споруд. Насамперед це Кам'янець-Подільська фортеця – це найголовніша пам'ятка в місті, яку варто обов'язково відвідати для всіх, місцеві люди називають ще візитною картою міста. Пам'ятка об'єднує різні історичні епохи за період більш ніж 1000 років, фортеця була побудована біля входу в старе місто, оточений з усіх боків каньйоном річки Смотрич. Цікаво те, що система укріплень має в собі кріпосні стіни з 12 вежами, міст та валами. Також тут були окремі укріплення система шлюзів, яка давала можливість підняти рівень води в каньйоні. Варто звернути на Кафедральний собор святих апостолів Петра і Павла, собор є досить гарним шляхом архітектурних деталей, скульптур та ікон. Зберігається в ньому герб, який раніше був над входом до фортеці, досить багато пам'яток котрі мають свою культуру та історію. Отже, тут є також багато інших музеїв та фортець які варто відвідати, наприклад як: Кам'янець-Подільський музей, Домініканський монастир святого Миколая, Миколаївська церква (1398), Замковий міст та інші пам'ятки історії й архітектури.

Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець» є одним із найстаріших на території України. Загальна площа заповідника сягає 121 га та налічує майже 200 пам'яток архітектури. До творення неповторного архітектурного обличчя міста у різні періоди історії доклали майстерності своїх рук архітектори й скульптори з Італії, Нідерландів, Вірменії, Польщі, Франції, Туреччини та ін. [2].

Автори прагнули відповісти на запитання, коли й хто заснував Кам'янець. Як свідчать публікації, авторам їх була відома карта Птолемея, яка датується II ст. н.е. Вони вважали, що Петридава це і є стародавній Кам'янець, що античний географ помилився, розмістивши це місто на дністровському правобережжі.

Цій концепції авторів публікацій середини XIX ст. в 90-х роках завдав удару видатний подільський історик Юхим Сіцінський. Він доводив, що місто засновано в 60-х роках XIV ст., обґрунтувавши свою версію документальними джерелами – грамотами князів Кориатовичів [6].

На початку 80-х років 20 ст. в археологічних студіях України розгортається дослідницька робота М. Б. Петрова з надзвичайно актуальної тематики: вивчення історичної топографії визначного міста середньовічної України – Кам'яця-Подільського. Він послідовно збирає інформацію щодо його вивчення в історіографії, аналізує природно-географічне розташування та історичні умови виникнення міста, етнічних складових та соціальної топографії міста. Велику увагу автор приділив пошукам початків формування Кам'яця-Подільського, планування та забудови міста на ранньому етапі його існування, еволюції розвитку міста на різних історичних етапах його існування та й визначенню самих етапів планувальної структури, їх оцінці [1, ст. 9].

В Кам'янець-Подільському районі, Хмельницької області, у 1977 р. був створений Державний історико-архітектурний заповідник. В 1998 році Указом Президента України було надано статус Національного. Місто знаходиться на околицях Національно Природного Парку (НПП) «Подільські Товтри». НПП створено Указом Президента України від 27 червня 1996 року для збереження, відтворення та раціонального використання природних ландшафтів Поділля з унікальними історико-культурними комплексами, які мають високе природоохоронне, естетичне, наукове, рекреаційне та оздоровче значення. Відтак парк «Подільські Товтри» входить в спектр семи природних чудес України. Має велику площу є найбільшими парком України та одним з найбільших у Європі. Досить багато об'єктів що знаходяться під охороною природно-заповідного фонду серед них є парки, садиби різного ступеня та збереження культурно-історичної цінності на території знаходяться археологічні та історико-архітектурні пам'ятки. «Подільські Товтри» є природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення. Парк підпорядковано Міністерству охорони навколишнього природного середовища України [4].

Проте на території Національного природного парку створені всі умови для розвитку туризму з оздоровчим та пізнавальним значенням. На наш погляд це збагатить розвиток в перспективі туристичної діяльності, основними чинниками для сприяння розвитку туризму є сприятливі природно-кліматичні умови, що створили «Подільські Товтри», через те, що велика кількість джерел мінеральної води з широким спектром лікувальних властивостей (санаторії, профілакторії, туристичні бази, будинки для відпочинку та інше), наявність багатой рослинності й тваринного світу, територія має всі умови для оздоровчого туризму. Територія Кам'янець-Подільського району приваблює не тільки туристів нашої держави, але й на нашу думку може залучити й закордонних туристів, оскільки тут є всі умови для пішохідних, автомобільних, велосипедних, лижних та багато інших видів маршрутів як на суходолі, так і долаючи різні водойми. У межах міста проходить каньйон р. Смотрич, який разом із Товтрами сьогодні розглядають як об'єкт світової природної спадщини. Є можливість подорожувати по Дністровському водосховищу на комфортабельному дебаркадері з зупинками у мальовничих місцях. На берегах Бакотської затоки створюються невеличкі туристичні відпочинкові бази для комплексного обслуговування туристів (харчування, ночівля, зв'язок, Інтернет, розваги прокат тур спорядження тощо), які мандрують по водосховищу на плавзасобах (катамарани, човни, каное, байдарки, яхти, плавучі дачі). Авторка монографії «Castrum Camenecensis» про Кам'янець-Подільський Ольга Пламеницька переконана, що цей спільний витвір природи й людини – замок, фортифікації й територія каньйону річки Смотрич – унікальний у світі [6].

дчат
а, що
ли це

тний
юках
нязів

ється
ичної
Він
одно-
их та
зання
ання,
замих

жений
раїни
дного
а від
дних
исоке
парк
ощу є
ів що
ізного
огічні
йною,
Парк
[4].

витку
ток в
зму є
е, що
зостей
вність
мизму-
и, але
и для
як на
і, який
ни. Є
льному
ються
ристів
), які
яхти,
ський
замок,

У цьому аспекті варто взяти до уваги, що в регіоні збереглися в незміненому та мало зміненому стані численні території, зайняті археологічними, архітектурними та історико-культурними пам'ятками доби Київської Русі та періоду Національно-визвольної боротьби. В результаті є наявність сучасного транспортного сполучення: центральна залізнична магістраль, розвинена мережа автомобільних доріг, можливість приймання в Хмельницькому аеропорту сучасні реактивні літаки та перспективи його розширення для прийняття повітряних лайнерів любого класу.

Насамперед місто Кам'янець-Подільський має велику туристичну привабливість, тут відбуваються чимало заходів пов'язані з культурно-пізнавальним туризмом, такі як: фестиваль повітряних куль, травневий фестиваль кави, Битва Націй, містецькі виставки, експозиція промислів тощо. Також хочемо зауважити що під час карантинних умов місто анонсувало в собі програму онлайн-відкриття туристичного сезону були заплановані презентації нового туристичного сайту, віртуальні екскурсії та майстер-класи. Тобто в цьому є переваги, що місто завжди зі задоволенням приймає туристів навіть онлайн. Туристсько-географічне положення Кам'янець-Подільського має перевагу у близькому сусідстві з популярними культурно-пізнавальними дестинаціями, що дозволить збільшити туристичний потік в шляху комплексних турів, що теж мають доволі потужний історико-культурний потенціал, зокрема Чернівцями, Ужгородом, Львовом та Мукачевом.

Місцева влада переймається комфортним перебуванням туристів та робить усе, щоб збільшити їхній щорічний потік. Через це поблизу найпопулярніших туристичних об'єктів знаходяться готелі, кафе, ресторани. Та варто усвідомити, що багатство і різноманітність природних ресурсів та рекреаційні можливості парку можуть бути основою для створення розвинутої мережі міжнародного туризму, що є перевагою.

На нашу думку, місто має великі можливості в туризмі якщо розв'язувати проблеми, які вже вказувалися, головне при цьому розглянути такі приклади як, залучення іноземного капіталу для розвитку культурно-пізнавального туризму, якісне відновлення та облаштування пам'яток, тобто зберегти унікальність в старовинній архітектурі міста та самотності автентичності міста, створити в Інтернет мережі туристичний веб портал міста, проводити масштабні заходи такі як: фестивалі, що мають для мети залучення більшої кількості туристів та їх інтерактивне залучення до пізнання культури та історії міста, покращити інфраструктуру міста та фінансування держави в бюджет туристичної діяльності.

Загальний висновок. Кам'янець-Подільський це історичне місто зі старовинною історією де відбуваються різноманітні культурні заходи, історичні, етнографічні та багато різних фестивалів. Усе це забезпечує туристичну привабливість в місті. Туризм в місті Кам'янець-Подільський дає всі можливості для його просування та збільшення потоку туристів іноземних та державних. У місті відбувається чимало заходів котрі пов'язані з культурно-пізнавальним туризмом, такі як: фестиваль повітряних куль, травневий фестиваль кави, Битва Націй, містецькі виставки, експозиція промислів тощо. На сьогодні Кам'янець-Подільський являє собою унікальний комплекс історичних споруд, який є третім в Україні після Києва та Львова. У місті розташовано багато фортець, церков, костелів, монастирів, старовинних житлових будинків, оборонних споруд. Насамперед це Кам'янець-Подільська фортеця – найголовніша пам'ятка в місті, яку варто обов'язково відвідати для всіх, місцеві люди називають ще візитною карткою міста. Пам'ятка об'єднує різні історичні епохи за період більш ніж 1000 років, фортеця була побудована біля входу в старе місто, оточений з усіх боків каньйоном річки Смотрич.

Територія Кам'янець-Подільського району приваблює не тільки туристів нашої держави, але й на нашу думку може залучити й іноземних туристів, оскільки тут є всі умови для пішохідних, автомобільних, велосипедних, лижних та багато інших видів маршрутів як на суходолі, так і долаючи різні водойми.

Таким же чином, якщо місцева влада подбає про забезпечення позитивного туристичного іміджу міста з метою зацікавлення та приваблення якомога більшої групи туристів і намагається створити пізнавальний туристичний бренд, то варто зосередитися на

декількох видах туризму, які сформують основу розвитку міста як туристичної дестинації. Зважаючи на це, дане дослідження буде корисним для оцінки динаміки розвитку культурно-пізнавального туризму на території Кам'янця-Подільського та дозволить оцінити його як основу для створення туристичного бренду міста, що приведе до збільшення туристичних потоків та підвищить зацікавленість мандрівників даною дестинацією і, відповідно, забезпечить місту процвітання й фінансову стабільність.

Необхідно зазначити, що культурно-пізнавальний туризм є одним із найпривабливіших видів відпочинку серед туристів, оскільки забезпечує їм не лише фізичне відновлення, але й дозволяє збагатитися духовно та розширити світогляд. Для організації й реалізації культурно-пізнавального туризму є сукупність матеріальних та духовних культурно-історичних ресурсів на території міста: пам'ятки історії, архітектури, мистецтва, документальні пам'ятки, науки, культури та інше. Кам'янець-Подільський – одне із небагатьох міст України, де на відносно невеликій площі зосереджено настільки значний ресурсний потенціал для організації, упровадження та реалізації культурно-пізнавального туризму. І велике значення для майбутнього розвитку культурно-пізнавального туризму матиме упровадження інноваційних технологій, які зроблять відпочинок туристів значно комфортнішим та цікавішим. Отже, ми вважаємо, що одна з найкрасивіших перлин України місто Кам'янець-Подільський стане в туристичній галузі однією з головних дестинацій європейських туристичних маршрутів, котрі будуть надихати кожного з нас.

Список використаних джерел

1. Біляева С. Біля початків комплексного вивчення історичної топографії Кам'янця-Подільського: з розробок М. Б. Петрова, 2017. 9 с.
2. 7 чудес України номінації. URL: <https://7chudes.in.ua/nominaciyi/kamyanets/>
3. BBC NEWS України. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blog-history-47951049/>
4. Головна сторінка розділу Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Загальні умови розвитку туризму підвищення досяжності туристських об'єктів URL: <https://present5.com/obshhie-usloviya-razvitiya-turizma-povysheniya-dosyagaemosti-turistskix-obektov/>
6. Історіографічна довідка хто і коли заснував Кам'янець-Подільський. URL: https://tovtry.com/ua/history/statti/hto_koly_zasnuvav_kamjanets1.html/
7. Офіційний інформаційний сайт. URL: <https://vinrada.gov.ua/rozvitok-turizmu-prioritet-kamyanecpodilskoi-miskoi-radi.htm/>
8. Пандемія Covid-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> с.9
9. Про охорону культурної спадщини. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text/>
10. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
11. Розвиток культурно-пізнавального туризму в Україні: м. Кам'янець-Подільський. URL: https://visnyk-geo.knu.ua/wp-content/uploads/2019/02/Вісник-КНУ_Географія_№_77-81.pdf с.77
12. Укрінформ мультимедійна платформа іномовлення України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2664756-do-reci-v-turizmi-ukraina-ne-pase-zadnih.html/>
13. Умови та чинника розвитку культурного туризму. Рівне: НУВГП, 2020. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/myronov46.htm/ с.408-411

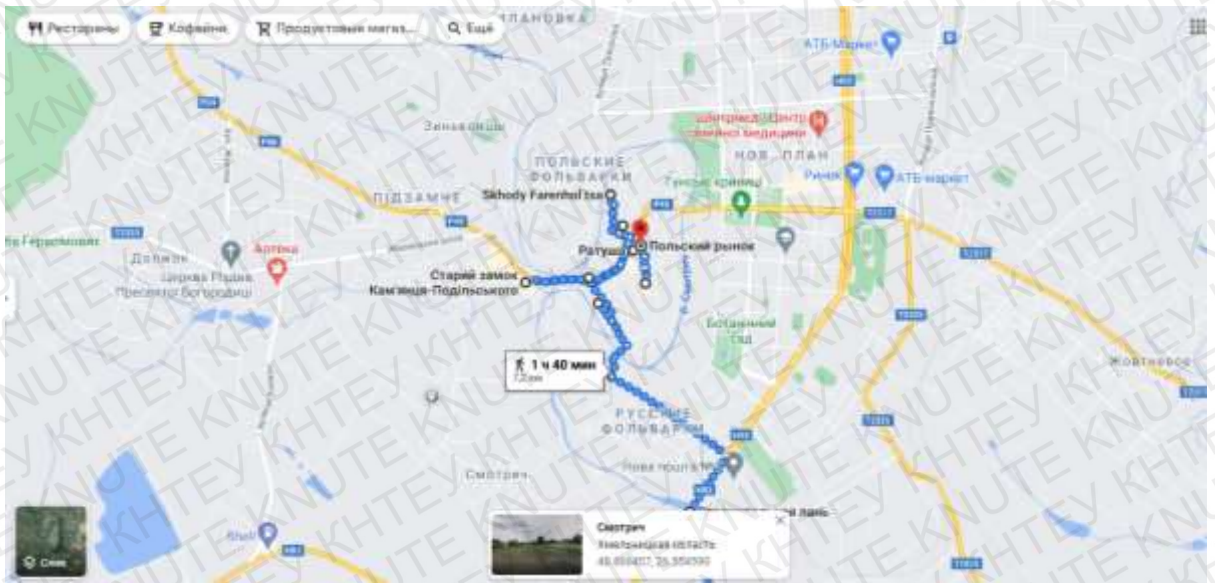
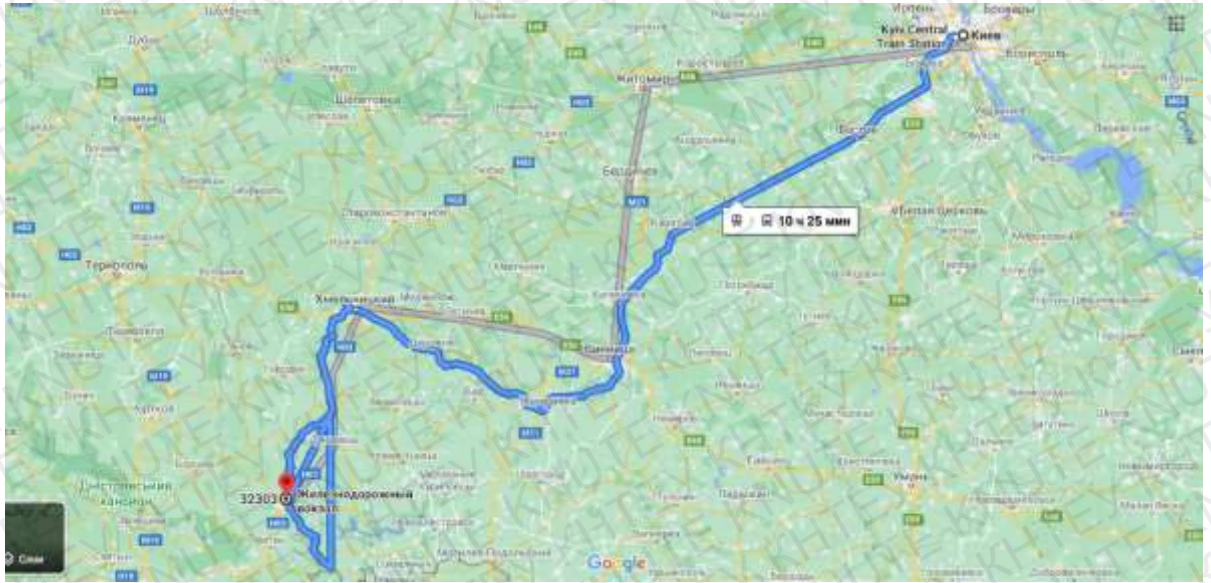
Робота виконана під науковим керівництвом д-ра геогр. наук, професора ГЛАДКОГО О. В.

Місто «Кам'янець Подільський»

Джерело походження: [6].

Маршрут туристичного туру «Краса Поділля» Київ-Кам'янець-Подільський

Фортеця «Старий замок»

Джерело походження: [35].

Міст «Стрімка Лань»

Джерело походження: [35].

«Ратуша» міста Кам'янець-Подільський

Джерело походження: [6].

«Вірменський колодязь»

Джерело походження: [6].

«Руська брама»

Джерело походження:[6].

«Кафедральний Собор Апостолів Петра і Павла»

Джерело походження: [6].

«Будинок з драконом»

Джерело походження: [35].

«Сходи Фаренгольца»

Джерело походження: [35].

«Площа Польський ринок»

Джерело походження: [68].